

Bedömargruppens rapport

Treklöverutvärdering kluster 1

Mittuniversitet

Huvudområde/yrkesexamen	Examensnivåer
Företagsekonomi	Högskole-, kandidat- och magisterexamen
Nationalekonomi	Högskole- och kandidatexamen

Bedömargrupp kluster 1

Ordf./extern bedömare, IFAU:	Erik Mellander, Docent nationalekonomi
Extern bedömare, JU:	Lucia Naldi, Professor företagsekonomi
Arbetslivsrepresentant:	Roger Dahl, Controller
Utvärderingsansvarig, Lnu:	Anders Pehrsson, Professor företagsekonomi
Bitr. utvärderingsans., KaU:	Patrik Gottfridsson, Docent företagsekonomi
Sekr./bitr. utvärderingsans., Miun:	Heléne Lundberg, Docent företagsekonomi
Studentrepresentant, KaU:	Ronja Persson, student företagsekonomi
Studentrepresentant, Lnu:	Erik Hällefors, student företagsekonomi
Studentrepresentant, Miun:	Gustav Norström, student företagsekonomi

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning	3
2 Inledning	4
2.1 Arbetsgången i utvärderingen	4
2.2 Försvårande omständigheter	6
2.3 Betygsättning.....	7
2.3.1 Redovisning av betyg i kapitel 3 och 4.....	7
2.3.2 Redovisning av betyg i kapitel 1.....	8
3 Företagsekonomi	9
3.1 Kandidatexamen	12
3.2 Magisterexamen.....	24
3.2.1 Redovisning och revision.....	32
3.2.2 Marknadsföring och management	32
4 Nationalekonomi	33
4.1 Högskoleexamen.....	36
4.2 Kandidatexamen	36
4.2.1 Pol kandidatprogrammet.....	48
5 Bilaga A, Redovisade examensmål	49
Högskoleexamen.....	49
Kandidatexamen	49
Magisterexamen.....	49
Masterexamen.....	49
Civilekonomexamen	50
6 Bilaga B, Bedömda examensmål	51
Kandidatexamen	51
Magisterexamen.....	51
Masterexamen.....	52
Civilekonomexamen	52
8 Bilaga C, Aggregerad jämförelse på universitets- och ämnesnivå	54
8.1 Företagsekonomi.....	54
8.2 Nationalekonomi.....	59
8.3 Statistik	61

8.4 Studentperspektiv på företags- & nationalekonomiutbildningarna.....	62
8.5 Utbildningarna vid de tre universiteten ur ett arbetslivsperspektiv.....	63

1 Sammanfattning

I denna sammanfattning används förkortningarna Kau, Lnu och Miun för Karlstads universitet, Linnéuniversitetet resp. Mittuniversitet samt akronymerna FEK och NEK för företagsekonomi respektive nationalekonomi. Med grundnivå avses kandidat, med avancerad nivå magister, master och civilekonom. Slutsatserna baseras på både den aggregerade jämförelsen mellan Kau, Lnu och Miun i Bilaga C och de detaljerade diskussionerna av Miun:s utbildningar i FEK och NEK i kapitlen 3 och 4.

Slutsatser på universitetsnivå:

- Betydligt fler utbildningsprogram i FEK och NEK vid Kau (12) och Lnu (23) än vid Miun (4).
- Jämfört med Kau och Lnu, är examensuppsatserna vid Miun: mycket bra på FEK grundnivå, hyggliga på FEK avancerad nivå; mindre bra på NEK grundnivå.
- Miun har flest handledningstimmar på grundnivån av de tre universiteten.
- I ett studentperspektiv varierar både kommunikationen av utbildningsmålen och uppsatsförberedelserna mer (mellan lärare och ämnen) vid Miun än vid Kau och Lnu.
- Liksom Kau och Lnu har Miun omfattande arbetslivskontakter och gästföreläsarverksamhet, med tyngdpunkt på FEK. Praktikmöjligheterna är dock mest utbyggda vid Lnu.

Slutsatser för företagsekonomiämnet:

- Bristande måluppfyllelse på magisternivån, framför allt med avseende på förmåga att självständigt identifiera och lösa problem samt förmåga att göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga och samhällsliga aspekter.
- Stora skillnader på grundnivån mellan Sundsvall och Östersund, med avseende på utbildningens struktur och lärarnas kvalifikationer, som behöver utjämnas.
- Intressant försök med nya kursutvärderingar som kan höja låga svarsfrekvenser.
- Åtgärder behöver vidtas för att reducera den kraftiga underrepresentationen av kvinnliga lärare bland docenter och professorer.
- Mångfacetterad och innovativ arbetslivsanknytning.

Slutsatser för nationalekonomi:

- Bristande måluppfyllelse på grundnivå, framför allt med avseende på förmåga att självständigt identifiera och lösa problem samt förmåga att göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga och samhällsliga aspekter.
- Relativt många studenter med otillräckliga färdigheter matematik och skrivförmåga utgör en särskild utmaning. Behöver mötas med obligatoriska diagnostiska test och, vid behov, obligatoriska extrakurser.
- Utbudet av metodkurser och kraven på studenternas metodkunskaper måste höjas.
- Informationen måste tillgängliggöras om vilka valfria kurser som finns på C-nivån.
- Inslaget av tillämpningsuppgifter i undervisningen behöver öka och introduceras tidigare. Som incitament bör väl genomförda uppgifter ge poäng i examinationen.

2 Inledning

Denna inledning består av tre delavsnitt. Det första innehåller en kortfattad beskrivning av hur utvärderingsarbetet har bedrivits. I det andra delavsnittet diskuteras några försvårande omständigheter som utvärderingen har råkat ut för och hur bedömargruppen har hanterat dessa. Det sista delavsnittet beskriver bedömargruppens granskning av de av universiteten utvalda examensuppsatserna, i termer av betygsskala och utbildningsmål.

2.1 Arbetsgången i utvärderingen

Bedömargruppens arbete kan delas upp i fem stadier, enligt följande:

- I. *Upptaktsmöte* 2018-02-01, där
 - a) Bedömargruppens medlemmar utsågs samt, bland dessa, en ordförande och en sekreterare. Den resulterande gruppen överensstämde inte helt med bedömargruppen så som den specificeras på framsidan av denna rapport. Skillnaden bestod i att bedömargruppen hade ytterligare en extern ledamot, tillika ordförande, en professor i statistik.
 - b) Val genomfördes av examensmål för utvärderingen av examensuppsatser. Jämfört med de mål som specificeras i Bilaga A till denna rapport var de valda målen mer detaljerade, i den meningen att de i vissa fall utgjorde delar av målen i Bilaga A. De examensmål som bedömargruppen valde att bedöma framgår av Bilaga B. Redovisningen i denna rapport av resultaten av bedömargruppens granskning har dock skett i termer av målen i Bilaga A; se avsnitt 2.3.
 - c) För att skapa en samsyn ifråga om granskningen av examensuppsatser bestämdes att tre uppsatser, två i företagsekonomi och en i nationalekonomi skulle läsas av och bedömas av samtliga externa bedömare och utvärderingsansvariga. Bedömningarna av de tre uppsatserna (som valdes slumpmässigt) diskuterades i bedömargruppen och "kalibrerades" på så sätt att de blev representativa för gruppen.
 - d) Beslut fattades om platsbesök och intervjuer med personal och studenter på universiteten i Treklövern 7-9 maj 2018. För att spara tid och resor fattades beslut om ett fysiskt besök vid Linnéuniversitetet och besök via Skype därifrån på Karlstads universitet och Mittuniversitetet.
- II. *Uppsatsbedömningar, läsning självvärderingar* (2018-02-02 – 04-30)
 - a) Examensuppsatserna, 74 till antalet (företagsekonomi: 52, nationalekonomi: 22, statistik:0)¹ fördelades för bedömning på de tre externa ledamöterna och de tre utvärderingsansvariga i enlighet med följande restriktioner:
 - uppsatserna i nationalekonomi fördelades på de externa ledamöter som representerade nationalekonomi och statistik,
 - en externa ledamot, representerande företagsekonomi, har inte svenska som modersmål och tilldelades därför examensuppsatser

¹ För information om hur examensuppsatserna fördelade sig på de tre universiteten, se avsnitt 1.1.

skrivna på engelska.
 – de utvärderingsansvariga granskarna tilldelades inte uppsatser från sitt eget universitet.

b) I början av april entledigades ordföranden från sitt uppdrag. Ordförandeskapet övertogs av den externa ledamoten som representerar nationalekonomi. Bedömargruppen fick därmed sin slutliga sammansättning. De uppsatser som ordföranden skulle ha bedömt fördelades istället på de (kvarvarande) två externa ledamöterna och de tre utvärderingsansvariga.

c) I de fall granskade uppsatser bedömdes lida av bristande måluppfyllelse i flera avseenden lämnades de till någon av de andra medlemmarna i bedömargruppen, för en ”second opinion” varefter de två granskarna enades om en gemensam bedömning.

d) Universitetens självvärderingar lästes av samtliga ledamöter i bedömargruppen, alltså även arbetslivsrepresentanten och studentrepresentanterna.

III. *Framtagande av intervjuunderlag, genomförande av platsbesök, intervjudokumentation och -komplettering (2018-05-01 – 05-31)*

a) I början av maj utformade bedömargruppens ordförande ett förslag med intervjufrågor till personal och studenter inför platsbesöken 7-9 maj. Förslaget diskuterades och fick sin slutliga utformning vid ett möte med bedömargruppen 6 maj.

b) Intervjuer genomfördes 7-9 maj med personal- och studentrepresentanter som universiteten utsåg, enligt Tabell 1. Antalet intervjuade per intervjutillfälle varierade mellan 1 och 5 för lärarna och mellan 1 och 4 för studenterna.

Tabell 1: Intervjuade kategorier av personal- och studentrepresentanter

Ämne	Kategori	Karlstads universitet	Linné-universitetet	Mitt-universitetet
<i>Företags- Ekonomi</i>	Personal	X	X	X
	Studenter	X	X	X
<i>National- Ekonomi</i>	Personal	X	X	X
	Studenter			X
<i>Civilekon- utbildning</i>	Personal	X	X	–
	Studenter	X	X	–
<i>Statistik</i>	Personal	X	X	–
	Studenter			–

Av tabellen framgår att personal och studenter i företagsekonomi intervjuades vid alla tre universiteten medan intervjuerna i nationalekonomi var begränsade

till personalen, med undantag av Mittuniversitet.² Statistikämnet representerades vid intervjuerna endast av personalen (Karlstads universitet och Linné-universitet) eller inte alls (Mittuniversitetet).

c) Bedömargruppens sekreterare förde anteckningar under intervjuerna. Anteckningarna lästes, och kompletterades vid behov, av samtliga ledamöter i bedömargruppen.

d) Intervjuerna kompletterades med frågor per mail om resurser för handledning och examination, personalens möjligheter till forskning och kompetensutveckling, samt lönepåslag vid docentmeritering.

IV. *Arbets- och tidsplan för slutrapport, sammanställning av underlag (2018-06-01 – 06-30)*

Bedömargruppens ordförande författade i början av juni ett förslag till arbetsfördelning och tidsplan för rapportskrivandet, vilket godtogs av bedömargruppens ledamöter. Förslaget innebar att de tre utvärderingsansvariga samt arbetslivs- och studentrepresentanterna sammanställde rapportunderlag – uppsatsbedömningar och granskningskommentarer per universitet resp. arbetslivs- och studentperspektiv – med vilkas hjälp de externa bedömare författade utkast till slutrapporter, vilka skulle läsas och kommenteras av de utvärderingsansvariga innan rapportutkastet skickades till resp. universitet för faktagranskning.

V. *Rapportförfattande, granskning inom bedömargruppen samt av universitetet (2018-08-15 – 2018-11-25)*

Utvärderingsrapporterna har författats av bedömargruppens ordförande (huvudansvarig) samt den (andra) externa ledamoten i bedömargruppen, med bistånd av såväl de utvärderingsansvariga som arbetslivs- och studentrepresentanterna.

2.2 Försvårande omständigheter

Bedömargruppens arbete har försvårats av att den person som ursprungligen utsågs till dess ordförande entledigades på ett tidigt stadium i utvärderingen (i början av april). En ny ordförande fick utses, vilket fördröjde arbetet. För att fördröjningen inte skulle bli alltför stor valdes en av de (kvarvarande) externa bedömare. Därmed:

- minskade antalet externa bedömare i bedömargruppen från 3 till 2,
- kom bedömargruppen att sakna en representant för statistikämnet,
- kom företagsekonomiämnet att bli överrepresenterat bland externa bedömare samt utredningsansvariga, dvs de i bedömargruppen som granskade examensarbeten,
- minskade bedömargruppens kompetens ifråga om kvantitativa metoder,
- ökade arbetsbördan i form av granskningar av examensuppsatser för de externa bedömare och de utvärderingsansvariga
- ökade arbetsbördan i form av rapportskrivande, för de externa bedömare.

² Vid intervjun med studenter på civilekonomutbildningen vid Karlstads universitet deltog dock en student som läste med inriktning mot nationalekonomi.

2.3 Betygssättning

Bedömargruppen har i sin betygssättning av uppsatserna till vissa delar använt en mera detaljerad uppdelning av utbildningsmålen än de som görs i denna slutrapport. Hur denna mera detaljerade uppdelning förhåller sig till de mål som redovisas i denna rapport framgår av Bilaga B.

För samtliga granskade uppsatser har vart och ett av delmålen i Bilaga B betygsatts i enlighet med följande betygsskala:

Betygsskala

Omdöme	Beskrivning	Färgkod
3	Mycket hög måluppfyllelse	
2	Hög måluppfyllelse	
1	Bristande måluppfyllelse	

Delmålsbetygen har aggregerats till betyg för (huvud)målen i Bilaga A genom att det aritmetiska medelvärdet av delmålsbetygen har beräknats. Hur de sålunda erhållna betygen för (huvud)målen i Bilaga A har redovisats i rapporten skiljer sig mellan, å ena sidan, kapitlen 3 och 4 samt, å andra sidan, kapitel 1. De två redovisningsformerna beskrivs i tur och ordning i det två följande avsnitten.

2.3.1 Redovisning av betyg i kapitel 3 och 4

I kapitlen 3 och 4 redovisas betyg för (huvud)målen i Bilaga A, för var och en av de granskade uppsatserna. I de fall huvudmålen i Bilaga A inte har delats upp på delmål har betyget redovisats enligt färgkoden i betygsskalan nedan

Betygsskala för huvudmål som inte har delats på delmål, jfr Bilaga B

Omdöme	Beskrivning	Färgkod
3	Mycket hög måluppfyllelse	
2	Hög måluppfyllelse	
1	Bristande måluppfyllelse	

I de fall huvudmålen i Bilaga A har delats upp på delmål i Bilaga B har de aritmetiska medelvärdet av delmålsbetygen, m , redovisats enligt

Betygsskala för huvudmål som har delats upp på delmål, jfr Bilaga B

Omdöme	Beskrivning	Färgkod
$2,5 < m \leq 3,0$	Mycket hög måluppfyllelse	
$m = 2,5$	På gränsen till mycket hög måluppfyllelse	–
$1,5 < m < 2,5$	Hög måluppfyllelse	
$1,5 = m$	Måluppfyllelse	–
$1 \leq m < 1,5$	Bristande måluppfyllelse	

Denna betygsskala är mera förfinad och kommer tillrätta med en egendomlig egenskap hos den första skalan, nämligen att den saknar ett omdöme som visar på (bara) måluppfyllelse.

2.3.2 Redovisning av betyg i kapitel 1

De betyg som diskuteras i kapitel 1 utgör aritmetiska genomsnitt av delmålsbetygen för uppsatserna i olika kategorier, dvs de utgör genomsnitt av betyg enligt avsnitt 2.3.1. Dessa genomsnitt redovisas i form av en siffra, med en decimal. Siffran relateras till omdömena i betygsskalan närmast ovan.

3 Företagsekonomi

Sammanfattning och reflektioner

Mittuniversitet (Miun) bedriver utbildning och forskning i företagsekonomi i två städer: Sundsvall och Östersund. Under det akademiska året 2016/2017 hade Miun motsvarande 332,2 heltidsstudenter grundutbildningen (kandidatnivån) och 44,5 heltidsstudenter på avancerad nivå (magisternivån). Antagningen till grundnivån baseras gymnasiebetyg, dvs. meritpoäng, medan antagningen till den avancerade nivån sker på basis av kandidatexamina och resultat från kandidatutbildningen.

Det finns endast ett kandidatprogram som dock erbjuds i tre olika varianter, vilka särskiljs med hjälp av studieinriktning under det tredje studieåret. De tre varianterna är: Redovisning och revision, Finansiering och Marknadsföring och management. Utöver att läsa någon av de tre varianterna har studenterna också möjlighet att kombinera dem efter eget tycke.

De två första studieåren erbjuder en bra mix av kurser på A- och B-nivån som täcker de centrala delarna av företagsekonomiämnet. Dessutom ingår nationalekonomi (30 hp) och statistik (15 hp) som obligatoriska kurser, jämte en översiktskurs i juridik (15 hp).

Kursinnehållet under det tredje studieåret beror dels på den valda studieinriktningen, dels på studieorten. En viktig skillnad med avseende på studieort är att studenter som läser i Sundsvall erbjuds kurser på C-nivån i sina respektive inriktningar och skriver sina examensuppsatser under den sista, sjätte, terminen medan studenterna i Östersund skriver sin examensuppsats redan under den femte terminen, varefter de under den sista terminen antingen genomför företagsekonomisk praktik (15 hp) och läser valfria kurser (15 hp) eller tar kurser i nationalekonomi (30 hp) alternativt juridik (30 hp).

Det finns två magisterprogram: Redovisning och revision samt Marknadsföring och Management. För dessa föreligger inga skillnader mellan studenterna som läser i Sundsvall respektive Östersund. Båda programmen avslutas med examensarbetet.

Magisterprogrammen kombinerar olika former av undervisnings- och examinationsformer samt följer och anammar utvecklingen av modern pedagogik, exempelvis utnyttjas digital teknik och online-föreläsningar i undervisningen. Lärarnas egen forskning tas i stor utsträckning tillvara i undervisningen, exempelvis den forskning som bedrivs vid Centrum för forskning om Ekonomiska Relationer, CER, i Sundsvall.

Miun kännetecknas av en stark anknytning till arbetslivet. Nätverk har skapats med privata och offentliga arbetsgivare vilka också är representerade i programråd för ämnet. Gästföreläsare och temadagar – t.ex. entreprenörskapsdagar – är vanliga och befintliga

studenter kommer inom en snar framtid att kunna få kontakt och utbyta erfarenheter med tidigare studenter via en alumniverksamhet som är under uppbyggnad.

Studenterna har möjlighet att påverka undervisningen på flera olika sätt, utöver direkta kontakter med lärarna. Studentrepresentanter finns både i universitetets beredande och beslutande organ. Kursutvärderingar genomförs också regelmässigt men tenderar med några undantag att ha mycket låga svarsfrekvenser (20 procent eller lägre), troligtvis för att de skickas ut så långt efter kursavsluten att studenterna får besvara dem parallellt med att de påbörjar en ny kurs. Undantagen utgörs av enkäter i några kurser på den avancerade nivån där man har bytt ut de standardiserade kursutvärderingarna med kryssfrågor mot en enkät där studenterna får formulera egna svar på frågor om hur nöjda de är kursen, sin egen arbetsinsats och hur mycket tid de har ägnat åt studierna. På dessa enkäter ligger svarsfrekvensen nära 100 procent.

Studenternas uppfyllelse av lärandemålen bedöms med hjälp av tentamina, hem- och PM-uppgifter, grupparbeten och -presentationer samt, naturligtvis, examensarbetena. Liksom vid Karlstads universitet och Linnéuniversitet saknas rutiner och procedurer för att särskilja de enskilda individernas prestationer vid examination av uppgifter som genomförts gemensamt av två eller flera studenter.

De kandidatuppsatser som bedömargruppen fått att granska tyder på att merparten av studenterna på grundnivån uppfyller – eller överträffar – lärandemålen. I ett fall noterades dock brister med avseende på förmågan att reflektera över samhällliga och etiska aspekter på examensarbetet.

Exemplen på bristande måluppfyllelse var fler bland magisteruppsatserna än bland kandidatuppsatserna. Även här rörde bristerna delvis (avsaknaden av) behandling av samhällliga och etiska aspekter men även förmågan självständigt identifiera och lösa problem.

Lärarkåren vid Miun omfattar 23 personer, inkl. doktorander. Bedömargruppens intryck av lärarintervjuerna är att samarbetsandan och arbetsklimatet är goda. Merparten av lärarna är disputerade – 68 procent av de som undervisar på grundnivån och 91 procent av de som undervisar på avancerad nivå. Lärarnas kvalifikationer är dock mycket ojämnt fördelade mellan Sundsvall och Östersund. I Östersund genomförs merparten av undervisningen av nyligen disputerade doktorer eller av doktorander.

En majoritet (54 procent) av lärarna är kvinnor. Kvinnorna utgör emellertid en minoritet bland de akademiskt mest kvalificerade lärarna: endast en av fyra docenter är kvinna och endast en av tre professorer. Rekryteringssvårigheter gör det svårt att förändra denna könsobalans genom nyanställningar.

Mittuniversitetet erbjuder vissa möjligheter till kompetensutveckling och forskning inom tjänsten. Grundtilldelningen varierar mellan 5 och 10 procent och kan utökas med hjälp av externa forskningsanslag. Såväl undervisning som forskningsverksamhet diskuteras i årliga medarbetar- och lönesamtalen, vilka dock är frivilliga och, därmed, inte omfattar alla lärare.

Slutsatser och rekommendationer för hela huvudområdet

Såväl grundutbildningen som magisterprogrammen har relevant inriktning och innehåll och ligger i framkant med avseende på modern pedagogik. Lärarkåren är kvalificerad ifråga om såväl undervisning som forskning och den företagsekonomiska institutionen präglas av en positiv organisationskultur.

Bedömaregruppen har likväl identifierat områden där det finns utrymme för förbättringar:

- Det är viktigt att strukturen på grundutbildningen harmoniseras mellan de två studieorterna Sundsvall och Östersund. Vår rekommendation är att Östersund anammar den struktur som tillämpas i Sundsvall.
- När det gäller bedömningen av studenternas prestationer bör fördelningen mellan individuella resultat och resultaten på gruppuppgifter tydliggöras, liksom den relativa värderingen av dessa. Målsättningen bör vara att det ska vara möjligt att fastställa om samtliga lärandemål har uppfyllts av de enskilda studenterna trots att de har bedrivit delar av studierna gruppvis. Särskilt angeläget är att de nuvarande rutinerna för bedömningarna av samförfattade examensuppsatser förbättras i detta avseende. Att kräva att studenterna infogar uppgifter om sin arbetsfördelning i uppsatsen räcker inte, uppgifterna behöver följas upp och rimlighetsbedömas. Den befintliga uppläggningsformen av examensarbetet i kursform bör vara en god utgångspunkt för en mer individorienterad bedömning.
- Bedömningen av i vilken utsträckning studenterna uppfyller lärandemålet att visa på förmåga att göra bedömningar med hänsyn till relevanta samhällliga och etiska aspekter baseras på grundnivån på examensarbetet. På magisternivån behandlas dessa aspekter i metodkurserna som föregår uppsatsskrivandet. Vi rekommenderar dock att bedömningar av samhällliga och etiska aspekter introduceras redan under metodkursen på B-nivån och att denna förmåga därefter tillämpas i samband med PM-uppgifter o. dyl.
- När det gäller kursutvärderingar menar bedömaregruppen att personliga, informella, möten mellan studenter kan ha en viktig roll men att det samtidigt är viktigt att det finns välfungerande och systematiska uppföljningar. Bedömaregruppen rekommenderar därför, för det första, att kursutvärderingarna tidigareläggs – genomförs i samband med kursens avslutande schemalagda aktivitet – för att öka svarsfrekvensen. För det andra menar bedömaregruppen att de särskilda kursutvärderingar som ej är baserade på kryssfrågor och som framgångsrikt prövats på vissa kurser (bl.a. magisterkursen i Redovisning och revision) är väl värda att pröva

på flera kurser, speciellt som de har haft en mycket hög svarsfrekvens (nära 100 procent) där de har tillämpats.

- Kvaliteten på magisteruppsatserna behöver höjas, dels ifråga om lärandemålet att självständigt kunna identifiera och lösa problem, dels med avseende på lärandemålet att beakta relevanta samhällsliga och etiska aspekter. Vad gäller det senare, se också ovan. Bedömagruppen vill rekommendera en översyn av handlednings- och examinationsprocesserna. Särskilda studiehandledningar och bedömningsguider för magisteruppsatser behöver utarbetas, istället för de nuvarande som är gemensamma med kandidatuppsatserna. Dessutom kan det finnas anledning att överväga möjlighet till extra tilldelning av handledningstid till uppsatser som inte uppfyller lärandemålen och behöver revideras (jfr praxis vid Karlstads universitet).
- Procedurerna för antagning till magisterutbildningen behöver förbättras, för att minska skillnaderna i förkunskaper mellan de antagna studenterna. Internationella betygskriterier som är svårbedömda kan behöva kompletteras med intervjuer och anlagstester.

Slutligen har bedömagruppen några rekommendationer rörande personalen och dess karriärutveckling:

- Den kraftiga obalansen mellan Sundsvall och Östersund med avseende på lärarnas akademiska kvalifikationer, till Sundsvalls fördel, måste utjämnas.
- Könobalansen ifråga om de högst akademiskt meriterade (docenter och professorer), till kvinnornas nackdel måste åtgärdas. Här behöver såväl rekrytering som intern bedömning, meriteringsmöjligheter och lönesättning ses över.
- Ifråga om meriteringsmöjligheter bör systemet för tilldelning av intern- och externfinansierad forskningstid utformas så att samtliga lärare ges möjligheter att bedriva forskning.

3.1 Kandidatexamen

Måluppfyllelse

Måluppfyllelsen för kandidatuppsatser inom företagsekonomi framgår av Tabell 2. Färgkoderna och den grad av måluppfyllelse de motsvarar definieras i kapitel 2, avsnitt 2.3.1. I regel har uppsatserna bedömts av en granskare. I några fall, vid osäkerhet om bedömningen, har uppsatsen bedömts av två granskare, vars bedömningar sedan har vägts samman. I Tabell 2 finns ett sådant exempel, på rad 5.

Efter tabellen återges grunden för de bedömningarna som visar på mycket högmåluppfyllelse eller på gränsen till mycket hög måluppfyllelse, respektive bristande måluppfyllelse. Goda exempel baseras på de förra medan åtgärdsförslag baseras på de senare.

Granskare	Program	Mål K1	Mål F1	Mål F2	Mål V1
AP	FRIST		–		
AP	SEKOG		–		
AP	SEKOG				
AP	FRIST		–		
PG & AP	SEKOG			–	

Tabell 2. Måluppfyllelse för kandidatuppsatser i företagsekonomi vid Mittuniversitet.

Mål K1: visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet kunskap om områdets vetenskapliga grund, kunskap om tillämpliga metoder inom området, fördjupning inom någon del av området samt orientering om aktuella forskningsfrågor.

Mål F1: visa förmåga att söka, samla, värdera och kritiskt tolka relevant information i en problemställning samt att kritiskt diskutera företeelser, frågeställningar och situationer.

Granskarnas kommentarer som underlag för goda exempel:

”En analysmodell utvecklas som utgör grunden för hypoteser som testas statistiskt. Variabler operationaliseras varvid referenser ges till liknande operationaliseringar. Sekundär statistisk samlas in och analyseras med multivariata metoder.” (Granskare AP)

”Författarna visar en mycket god förmåga till vetenskaplig diskussion och reflektion. Hela vägen från problembakgrunden, via litteraturgenomgången och hypotesformuleringen till analys och slutsatser.” (Granskare AP)

”Tre fallstudier av hälsocentraler genomförs med vardera två telefonintervjuer. Valet av centraler gjordes baserat på resultat från den nationella patientenkäten. Resultaten från intervjuerna sammanställs i tabeller på ett föredömligt sätt med angivande av citat. Resultaten analyseras i ljuset av tidigare forskning.” (Granskare AP)

Mål F2: visa förmåga att självständigt identifiera, formulera och lösa problem samt att genomföra uppgifter inom givna tidsramar.

Granskarnas kommentarer som underlag för goda exempel:

”Problemet formuleras baserat på problembakgrunden och har en generell bäring, även om det inte är nödvändigt att inkludera enskilda variabler i formuleringen. Studien genomförs på ett bra sätt och leder till svar på problemet.” (Granskare AP)

VI: visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter

Granskarnas kommentarer som underlag för åtgärder:

”Ganska så låg grad av kritisk diskussion och relativt ytliga bedömningar.” (Granskare PG)

”E-handel har bred relevans för samhället som helhet och författarna visar medvetenhet om detta. Däremot hade de etiska reflektionerna kunnat utökas, särskilt som säkerhet och integritet ingår i analysmodellen.” (Granskare AP)

Kommentarer utifrån bedömningskriterier

1. Utbildningarna ska nå kraven i högskolelagen och högskoleförordningen, dvs. de faktiska studieresultaten ska motsvara de förväntade studieresultaten.

• *Hur bidrar utbildningens olika delar till att skapa förutsättningar för att sammantaget uppfylla utbildningens samtliga examensmål (konstruktiv länkning)?*

Vår bedömning baserar sig på följande fem dimensioner:

- i) Teori.
- ii) Metod.
- iii) Progression
- iv) Självständigt arbete och reflektion.
- v) Kunskaps- och färdighetskontroller.

Teori

Universitet erbjuder ett kandidatprogram om 180 hp, på vilket studenterna har möjlighet att välja mellan tre inriktningar: ”Redovisning och revision”, ”Finansiering”, och ”Marketing and management”. Det är även möjligt att kombinera kurser från de tre inriktningarna.

De två första läsåren innehåller en välavvägd mix av teoretiska A-kurser (30 hp) och B-kurser (22,5 hp) som täcker centrala delar av företagsekonomi. Dessutom läser studenterna 30 hp nationalekonomi, en grundkurs i statistik på 15 hp, en juridisk översikt kurs på 15 hp samt en metodkurs på 7,5 hp.

Teoriinnehållet under det tredje året beror på den valda inriktningen och, delvis, om studierna bedrivs i Sundsvall eller i Östersund.

Inriktningen Redovisning och revision innehåller C-kurser i företagsekonomi på 15 hp, vartill kommer kandidatuppsatsen på 15 hp. De resterande 30 hp ägnas åt A-kurser i juridik. Kursinnehållet är detsamma i Sundsvall och Östersund.

Inriktningen Finansiering innebär C-kurser i företagsekonomi motsvarande 45 hp om studierna bedrivs i Sundsvall, samt kandidatuppsats på 15 hp. Studenterna i Östersund ägnar den femte terminen åt C-kurser i företagsekonomi motsvarande 15 hp samt till skrivande av kandidatuppsatsen. Under den sjätte terminen kan de välja att inte läsa någon företagsökonomi alls, genom att läsa nationalekonomi (30 hp) eller juridik (30 hp) eller göra företagsekonomisk praktik (15 hp) kombinerat med 15 hp valfria kurser.

Inriktningen Marknadsföring och management har också olika innehåll beroende på om studierna bedrivs i Sundsvall eller Östersund. I Sundsvall läser man under femte och sjätte terminen 45 hp kurser på C-nivån och avslutar med kandidatuppsatsen. I Östersund kan man läsa 15 hp C-kurser och skriva kandidatuppsats under termin fem. Under den sista terminen erbjuds då tre alternativ: i) 30 hp juridik på A-nivå, ii) valfria kurser 30 hp, samt iii) valfria kurser om 15 hp och företagsekonomisk praktik på 15 hp. Slutligen finns det också en möjlighet att skriva kandidatuppsatsen under den sista terminen, kombinerat med 15 hp kurser på C-nivå.

Vår bedömning är att utbildningens teoriinnehåll är bra under de två första läsåren. Kursinnehållet under det tredje studieåret är svårbedömt eftersom de varierar med både studieinriktning och studieort. Allmänt kan sägas att det företagsekonomiska teoriinnehållet kan vara mycket begränsat, endast motsvarande 15 hp i inriktningen mot Redovisning och revision samt i vissa alternativ i inriktningarna mot Finansiering resp. Marknadsföring och management, för de studenter som läser i Östersund. Men det kan också vara mycket omfattande, motsvarande 45 hp för de studenter som läser inriktningarna mot Finansiering eller Marknadsföring och Management i Sundsvall. Bedömargruppens uppfattning är att de stora skillnaderna i teoriinnehåll beroende på om man läser i Sundsvall respektive Östersund är bekymmersamma. Samma sak gäller de möjligheter som finns i Östersund att nästan helt välja bort kurser på C-nivån i företagsekonomi. Inte heller är bedömargruppen tilltalad av uppläggningsen i Östersund med kandidatuppsats under termin fem. Sammantaget drar bedömargruppen slutsatsen att dessa tre invändningar mot utbildningen i Östersund pekar på att det vore önskvärt att även i Östersund tillämpa den struktur på utbildningen som för närvarande endast finns i Sundsvall.

Metod

Den tredje terminen innefattar en grundkurs i statistik på 15 hp. Därutöver ingår en metodkurs om 7,5 hp under den fjärde terminen. Av självvärderingen framgår vidare att övningsuppgifter som kräver insamling av såväl kvalitativa som kvantitativa data introduceras redan på A-nivån. Dessutom skriver man att ”På den sista A-kursen förväntas lite mer avancerade kvalitativa analyser genom t.ex. narrativa berättelser eller kvantitativa analyser där studenterna ska analysera enklare samband mellan några egenhändigt utvalda variabler ... och redovisa dessa i form av korrelationsanalyser utförda i SPSS.”

Vår bedömning är att det är positivt 15 hp statistik och 7,5 hp metodkurs ingår i de obligatoriska kurserna. Att studenterna får träning i att tillämpa kvalitativa och kvantitativa metoder redan på A-nivå menar bedömaregruppen är berömvärdt. Bedömaregruppens uppfattning är dock att förutsättningarna för denna träning skulle kunna förbättras om metodkursen introducerades på A-nivån istället för på B-nivån. Slutligen noterar bedömaregruppen att det i självvärderingen sägs att studenterna skulle ha nytta av att en mera avancerad metodkurs just före arbetet med kandidatuppsatsen. Bedömaregruppen instämmer i denna bedömning.

Progression

Som framgår ovan, under rubriken teori, har kandidatprogrammet en tydlig progression, över A- och B-nivå, under de två första åren. Med avseende campus Sundsvall är progressionen klar även under det tredje året. För campus Östersund är progression däremot oklar under det tredje året, för inriktningarna Finansiering och Marknadsföring och management.

Vår bedömning är att de oklarheter som finns ifråga om progressionen i utbildningen vid Östersund utgör ytterligare ett argument (utöver de ovan anförda) för att harmonisera utbildningar i Sundsvall och Östersund genom att i Östersund övergå till upplägningen i Sundsvall.

Självständigt arbete och reflektion

Enligt självvärderingen tränas studenternas förmåga till självständigt arbete och reflektion under hela utbildningen, genom olika PM-uppgifter som kräver att studenterna identifierar problem och frågeställningar samt sammanställer och analyserar relevanta data. I början av det tredje studieåret uppmuntras studenterna också att påbörja förberedelserna för examensarbetet. Förberedelserna består bl.a. av litteratursökningar och -analyser inom det tänkta ämnet för examensarbetet. Ett särdrag för Miun är att examensarbetet är upplagt i kursform, med en ansvarig kurskoordinator, som ansvarar för att studenterna informeras om processen att skriva en examensuppsats samt vad som förväntas av dem i deras medverkan vid de seminarier som är kopplade till uppsatsarbetet. Det finns också utarbetade dokument till stöd för såväl studenter (om uppsatsskrivandet) som för lärarna (om bedömningen av uppsatserna). Kandidatuppsatserna författas i regel av par av studenter. I lärarintervjun framkom att man nyligen har infört en regel som innebär att studenterna skriftligen ska redogöra för sin arbetsfördelning i uppsatsarbetet. Ingen lärare kände dock till något exempel på att studenterna angivit någon annan fördelning än 50-50. Inte heller har det förekommit att författarna erhållit olika betyg.

Vår bedömning är att den tonvikt som läggs på träning och utvärdering av studenternas förmåga att arbeta självständigt och reflekterande är berömvärd. Bedömaregruppen menar detta förtjänstfulla arbete kan förbättras ytterligare genom att universitetet utvecklar rutiner och processer som gör det möjligt att bestämma de enskilda studenternas bidrag till samförfattade examensuppsatser. Upplägningen av examensarbetet i kursform är en god utgångspunkt för ett sådant utvecklingsarbetet, anser bedömaregruppen.

Kunskaps- och färdighetskontroller

Uppfyllandet av programmets lärandemål bedöms med hjälp av flera olika examinationsformer: skriftliga (individuella) salstentamina, hemuppgifter och projektarbeten i grupp som redovisas skriftlig och/eller muntligt, samt, framför allt, examensuppsatsen. I examensarbetet ingår, och bedöms, samtliga lärandemål.

Vår bedömning är att mixen av olika examinationsformer är bra – den möjliggör bedömningar av studenternas lärande i djupare mening. Men vi återkommer till att rutiner och processer krävs för att möjliggöra bedömningar av individuella bidrag i grupparbeten, i synnerhet under examensarbetet. Dessutom noterar bedömggruppen att med avseende på några av lärandemålen sker en bedömning först i samband med uppsatsarbetet – detta gäller exempelvis lärandemål kopplade till värderingsförmåga och förhållningssätt. Det är bedömggruppens uppfattning att bedömningar av dessa lärandemål bör ske även tidigare under utbildningen. Därigenom skulle man öka möjligheterna att komma tillrätta med de brister i förmågan att göra bedömningar med hänsyn till samhälleliga och etiska aspekter som framkom vid bedömggruppens granskning av examensuppsatser. Bedömggruppen anser att träning i att göra bedömningar av samhälleliga och etiska aspekter skulle kunna introduceras redan på A-nivån.

- *På vilket systematiskt sätt och med vilken effekt sker det utbildningsnära utvecklings- och förbättringsarbetet?*

Här diskuteras tre aspekter: uppdatering och förnyelse av kurslitteraturen, undervisningsformer samt kursutvärderingar. Uppdateringen av kurslitteraturen sker årligen och följer en process som har utvecklats inom ramen för KrAft-projektet. När det gäller undervisningsmetoder kombineras traditionella föreläsningar med andra undervisningsformer som kräver aktiv medverkan från studenterna, såsom seminarier där studenterna argumenterar och opponerar samt grupparbeten där studenterna redovisar sina resultat för varandra. Lärarna tränas också i, och uppmuntras att tillämpa, digitala tekniker i sin undervisning. Kursutvärderingar sker i form av online-enkäter, vilkas svarsfrekvens i allmänhet är mycket låg (ofta under 20 procent). I intervjun med studenterna framkom en möjlig (del)förklaring till den låga svarsfrekvensen, nämligen deras förläggning i tiden: kursutvärderingen för en genomgången kurs kommer precis när nästa kurs påbörjas. Som komplement till de osäkra kursutvärderingarna inhämtar lärarna också feedback genom direkta samtal med studentrepresentanter.

Vår bedömning är att systemet för uppdatering av kurslitteraturen är välstrukturerat och fungerar bra. Kombinationen av föreläsningar med undervisningsformer som aktivt involverar studenterna förefaller också vara funktionell. När det gäller kursutvärderingarna menar bedömggruppen att det är uppenbart att man måste höja svarsfrekvensen för att resultaten ska bli användbara. En väg värd att pröva är att låta studenterna fylla i enkäterna i samband med att kurserna avslutas istället för, som nu, när nya kurser påbörjas.

- *Hur arbetar ni med att säkerställa måluppfyllelsen i de fall utvalda mål inte uppfylls i det självständiga arbetet?*

I lärarintervjun framkom det uppsatser nästan aldrig underkänns utan istället ges betyget F_x och möjlighet att revidera och komplettera uppsatsen. Sådana processer kan pågå under flera år. Enligt kompletteringsfrågor per mail till intervjuerna får dock varken handledarna eller examinatorerna någon tilldelning av extra timmar för att hantera dessa fall. Enligt en lärare kan man emellertid avbryta de mest långdragna processerna efter fem misslyckade försök – betyget U kan då registreras i LADOK.

Vår bedömning är att det finns anledning att överväga möjligheten att tilldela extra timmar för handledning och examination av särskilt problematiska uppsatser. Eftersom Miun har en högre grundtilldelning av timmar för handledning än Kau och Lnu (jfr Tabell C.2 i Bilaga C) är ett alternativ att omfördela inom ramen för den rådande tidsbudgeten, dvs minska grundtilldelningen något och därigenom frigöra timmar för extra handledning av ”problem-upsatser”.

2. Undervisningen ska fokusera på studenters lärande

- *Hur arbetar ni med att säkerställa att undervisningen fokuserar på att stimulera studentens lärande och kunskapsutveckling?*

Som nämnts ovan är utbildningen upplagd på så sätt att den stimulerar studenternas aktiva medverkan och kunskapssökande.

Vår bedömning är att de ansträngningar som görs för att säkerställa studenternas aktiva lärande är mycket positiva och framgångsrika.

3. Undervisningens innehåll och form ska vila på vetenskaplig och/eller konstnärlig grund samt beprövad erfarenhet.

- *Hur säkerställs att utbildningen bedrivs utifrån en vetenskaplig och/eller konstnärlig grund samt beprövad erfarenhet?*

Tabell C.2 i Bilaga C visar att undervisningen på grundnivå vid Mittuniversitet bedrivs av lärare med minst magisterexamina och att disputerade lärare står för 68 procent av den totala undervisningstiden. Denna andel är avsevärt högre än vid Karlstads universitet (45 procent) och Linnéuniversitet (48 procent).

Med hjälp av självvärderingen kan den fördelning av de disputerade lärarna på doktorer, docenter och professorer som finns i Tabell C.2 också göras separat för Sundsvall respektive Östersund. Det framkommer då att samtliga docenter och professorer som undervisar gör detta i Sundsvall. Detta innebär att undervisningen i Östersund sköts antingen av relativt nydisputerade lärare eller av doktorander.

Att obalansen mellan Sundsvall och Östersund med avseende på lärarnas akademiska meritering skulle kunna utjämnas förefaller inte troligt, åtminstone inte på kort sikt. Som en av de intervjuade lärarna uttryckte saken: ”Det är stora problem att rekrytera.”

Vad gäller läromedel, anges i självvärderingen att man använder ”etablerade forskningsbaserade läromedel” och att litteraturen ses över årligen, för samtliga kurser, inom ramen för ämneskollegiet. En kontinuerlig bevakning av utvecklingen säkras genom att lärarna är aktiva forskare och ofta använder sina egna publikationer i undervisningen jämte andra vetenskapliga artiklar – krav finns på att kurslitteraturen ska innehålla minst två obligatoriska vetenskapliga artiklar.

Vår bedömning är att kvalifikationerna hos Mittuniversitets lärarkår i sin helhet väl uppfyller kravet på vetenskaplig grund men att den kraftiga obalansen i detta hänseende till Sundsvalls fördel är problematisk. Eftersom det förefaller svårt att komma tillrätta med problemet genom nyrekrytering menar bedömaregruppen att extra insatser bör göras för att underlätta för den befintliga Östersundspersonalen att meritera sig akademiskt, till docenter och, på sikt, professorer. För detta ändamål behöver tilldelningen av forskningstid i tjänsten öka för Östersundspersonalen. Bedömaregruppen menar att detta torde kräva att tillkommande forskningstid i högre grad styrs till Östersund än till Sundsvall.

Bedömaregruppens uppfattning är att kurslitteraturen uppfyller kravet på vetenskaplig grund, även om det är svårt att bedöma den konkreta innebörden av ”etablerade forskningsbaserade läromedel”. Att lärarna inkluderar egna forskningsresultat i undervisningen ser bedömaregruppen som positivt, liksom kravet på att vetenskapliga artiklar ingår i den obligatoriska kurslitteraturen.

• *Hur forskningsanknyts utbildningen?*

Som framgår ovan utnyttjar lärarna både sin egen och andras forskning i undervisningen. Lärarnas forskning finansieras antingen internt (upp till 5 procent av heltid) eller med hjälp av externa forskningsanslag, ofta knutna till Centrum för forskning om Ekonomiska Relationer (CER) för enheten i Sundsvall och till Societal Entrepreneurship in Sparsely Populated Areas, SESPA, för enheten i Östersund.

Vår bedömning är att kopplingen mellan forskning och undervisning är god.

4. De som är verksamma i utbildningen ska ha aktuell högskolepedagogisk/ämnesdidaktisk kompetens

• *Hur arbetar ni med att säkerställa att verksamma i utbildningen har aktuell högskolepedagogisk och ämnesdidaktisk kompetens?*

Enligt självvärderingen kräver universitetets anställningsordning 15 hp högskolepedagogisk utbildning för behörighet som universitetslektor och universitetsadjunkt. Det framgår vidare

att mer än hälften av lärarpersonalen uppfyller detta krav. Miun har också utarbetat ett förslag till pedagogiskt meriteringssystem som innehåller två meriteringsnivåer: meriterad respektive excellent lärare. Ett pilotförsök har genomförts under våren 2018.

I intervjun med lärarna framkom också att undervisningsskicklighet tas upp i de årliga medarbetarsamtalen och utgör också ett av kriterierna för lönesättningen. Men, som en av lärarna påpekade: "Medarbetarsamtalen är frivilliga och många deltar inte."

Vår bedömning är att det är bra att det finns strikta formella krav på högskolepedagogisk kompetens men att det är tydligt att dessa krav behöver tillämpas i större utsträckning i praktiken. Vi är också positiva till det föreslagna pedagogiska meriteringssystemet. En potentiell förbättring vore att tydligare markera undervisningsskicklighetens betydelse i samband med medarbetar- och lönesamtal, för att därigenom öka intresset bland personalen för dessa samtal.

5. Utbildningen ska vara användbar för studenter och samhället

- *Hur arbetar ni med att säkerställa att utbildningen och dess innehåll är användbar för studenter och samhälle?*

Enligt självvärderingen är arbetslivsanknytning ett särskilt prioriterat område i Miun:s utbildningsstrategi. För detta ändamål har man utformat flera övergripande aktiviteter, bl.a. kompetenskontrakt för långsiktiga samarbeten mellan utbildningsprogram och arbetsgivare och en alumniverksamhet. Det företagsekonomiska kollegiet har därutöver ett eget arbetsgivarnätverk, gästföreläsaraktiviteter m.m.

I Östersund har man skapat ett programråd, med representanter för det omgivande samhället, som samlas minst en gång per termin. Via rådet kanaliseras uppsatsproblemområden, anställningserbjudanden, och återkoppling på enskilda kurser. Rådet har också medverkat till inrättandet av en valbar kurs, företagsekonomisk praktik (15 hp) som studenterna kan välja under det tredje studieåret.

I Sundsvall är arbetslivsanknytningen kopplad till Centrum för forskning om Ekonomiska Relationer, CER. Ett 30-tal företag och organisationer medverkar i CER-nätverket. Via nätverket ordnas platsbesök, gästföreläsningar, paneldiskussioner m.m. Dessutom erbjuds studenterna att arbeta extra några timmar per vecka, vid sidan av studierna och möjlighet finns också till frivilliga praktikveckor under det tredje studieåret.

Vår bedömning är att Miun:s arbete med arbetslivsanknytning är ambitiöst, omsorgsfullt och innovativt. I självvärderingen nämns en potentiell invändning, nämligen att arbetslivsanknytningen är så framgångsrik att (för) få studenter läser vidare på magisternivån. Bedömargruppen menar dock att detta bör hanteras med hjälp av bättre marknadsföring av magisterprogrammet snarare än via reducerade insatser gentemot arbetslivet.

- *Vilka resultat kan påvisas av arbetet med att säkerställa att utbildningen och dess innehåll är användbar för studenter och samhälle?*

Av självvärderingen framgår det att en stor del av studenterna får arbete vid de företag och offentliga organisationer som de har praktiserat vid, många av dem redan innan de har slutfört utbildningen. Arbetet har således haft en positiv effekt på flödet av studenter från universitetet till jobb. I självvärderingen påpekas också att även inflödet till grundutbildningen har ökat – det nära samarbetet arbetslivet har ökat ekonomutbildningens attraktivitet.

Vår bedömning är att övertygande belegg anförs i självvärderingen för att arbetet med att säkerställa utbildningens användbarhet är framgångsrikt.

6. Studenterna ska ha inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen

- *Hur arbetar ni för att säkerställa att det finns utbildningsnära studentinflytande?*

Enligt självvärderingen är en viktig grund för att tillgodose studentinflytandet ett avtal mellan lärosätet och studentkårerna som stadgar att studentkårerna har till uppgift ”att bevaka och medverka i utvecklingen av utbildningen och förutsättningar för studier vid Miun”. Studenterna är representerade såväl på central nivå som på fakultetsnivå. För det arbetet utgår ersättning men det är ändå svårt att rekrytera studentrepresentanter. Enligt självvärderingen kan detta till en del bero på att Miun har många distansstudenter. Man noterar vidare studentkåren i Sundsvall är mer aktiv än den i Östersund.

Kursutvärderingarna syftar också till att säkerställa studentinflytandet. Kursutvärderingarna innehåller tre delar: i) centrala frågor fast ställda av rektors ledningsgrupp, ii) kursrelaterade standardfrågor samt iii) kursspecifika frågor. Som nämnts ovan, under Kunskaps- och färdighetskontroller, är svarsfrekvensen dock låg, ofta under 20 procent.

Vår bedömning är att det finns utvecklade formella kanaler för studentinflytandet och att dessa fungerar i Sundsvall. Bedömggruppen noterar att det är svårt att rekrytera studentrepresentanter trots att ersättning utgår för det arbete som de utför. Detta bör dock inte tas som ett tecken på att ersättningen saknar betydelse, menar bedömggruppen. Istället bör man öka ansträngningarna att skapa goda förutsättningar för att studentföreningen i Östersund ska kunna fungera lika bra som i Sundsvall. Allmänt bör man också sträva efter att öka distansstudenternas engagemang i studentföreningarna. Ett sätt att göra det kan vara att i samarbete med studentföreningarna utöka möjligheterna för distansstudenterna att utöva inflytande online.

Vad gäller kursutvärderingarna är bedömggruppens uppfattning att enkäterna som sådana är förhållandevis ändamålsenliga (t.ex. i jämförelse med kursutvärderingarna vid Kau som endast innehåller standardfrågor och inte några kursspecifika element). Men svarsfrekvensen

måste givetvis höjas för att kursutvärderingarna ska kunna bli praktiskt användbara. Att tidigarelägga utvärderingarna – i slutet av kursen istället för när nästa kurs börjar – torde vara en bra idé, enligt studentintervjun.

- *Vilka påvisbara resultat har arbetet med studentinflytande lett till?*

De intervjuade trodde att de utbildningsansvariga tar till sig feedback. Som noterats ovan, under pkt. 5, har studenternas inflytande, i kombination med arbetslivskontakterna, också lett till inrättandet av en valbar kurs, företagsekonomisk praktik på 15 hp som studenterna kan ta under det tredje studieåret.

Vår bedömning är att studenterna har inflytande men att möjligheterna till detta inflytande skulle kunna effektiviseras och utnyttjas i större utsträckning.

7. I utbildningen ska ett jämställdhetsperspektiv mellan män och kvinnor vara säkerställt och integrerat i såväl utformning som genomförande

- *Hur arbetar ni för att säkerställa att ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningen?*

I självvärderingen redovisas att Miun arbetar på flera olika sätt för att säkerställa att ett jämställdhetsperspektiv tillämpas i utbildningen. Redan i första kursen diskuteras genus jämställdhetens roll inom organisationsutveckling och ledarskapsutveckling. Vid mingel- och entreprenörskapsdagar läggs ett särskilt fokus på en jämn fördelning mellan kvinnor och män som föreläsare och inspiratörer.

Bland studenterna är kvinnorna i majoritet, 60 procent. Även bland lärarna finns en svag övervikt mot kvinnor, 54 procent. Den kvinnliga representationen skiljer sig dock mellan kvalifikationsnivåer. Bland doktorerna utgör de 75 procent men bland docenterna endast 25 procent (1 av 4) och bland professorerna 33 procent (1 av 3).

De intervjuade studenterna uttryckte sig positivt om jämställdhetsperspektivet i utbildningen. De hade "inte stött på någon sexism" men hade däremot noterat att jämställdhet var ett tema på en av entreprenörsdagarna.

Vår bedömning är att man har ett jämställdhetsperspektiv i utbildningen. Däremot finns det könsobalanser bland lärarna. Framför allt finns det anledning att öka ansträngningarna att höja den kvinnliga representationen bland docenter och professorer. Här bör man överväga åtgärder inriktade mot såväl rekrytering som meritering.

Slutsatser och rekommendationer

Är bra - goda exempel

- De granskade uppsatserna visar på hög måluppfyllelse med avseende på kunskap inom det huvudsakliga området för utbildningen och ämnets vetenskapliga grund och metoder (mål K1).
- De granskade uppsatserna uppfyller också lärandemålen väl ifråga om att söka och tolka relevant information (mål F1) samt att identifiera och lösa problem (mål F2).
- Detaljerade handledningar för examensarbetet har utarbetats för studenterna och dessa motsvaras av detaljerade lärarhandledningar för bedömningen av examensarbetena.
- Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningen och möda läggs på att exempel och förebilder ska vara könsbalanserade.

Kan åtgärdas

- Att studenterna får träning i användningen av forskningsmetoder redan på A-nivån är bra men de skulle kunna tillgodogöra sig denna träning bättre om metodkursen också genomfördes på A-nivån, istället för på B-nivån.
- Miun skulle kunna försöka öka distansstudenternas engagemang i utbildningen och studentföreningarna genom att i samarbete med studentföreningarna öka distansstudenternas möjligheter att kommunicera online med utbildningsansvariga och studentföreningarna.

Bör åtgärdas

- Miun bör verka för att utjämna skillnaderna i lärarnas kvalifikationer mellan Sundsvall och Östersund, genom att förbättra förutsättningar och incitament för akademisk meritering till docent- och professorskompetens.
- Det bör skapas möjligheter att tilldela extra handledningstimmar för examensarbeten som inte uppfyller kvalitetskraven (jfr Kau, i Tabell C.2 i Bilaga C), eventuellt genom en marginell neddragning av grundtilldelningen av handledningstimmar.
- Miun bör kunna utnyttja medarbetar- och lönesamtal effektivare genom att tydligare koppla dem till undervisningsskicklighet och kompetensutveckling.

Måste åtgärdas

- Studenterna måste få mer träning i att integrera samhällliga och etiska aspekter i examensarbetet.
- Bedömningen av måluppfyllelsen ifråga om lärandemål relaterade till värderingsförmåga och förhållningssätt sker för närvarande inte förrän i samband med examensarbetet. Dessa bedömningar måste påbörjas mycket tidigare, jfr föregående punkt.
- Programstrukturen för det tredje studieåret måste harmoniseras mellan Sundsvall och Östersund. Bedömargruppens rekommendation är att strukturen i Sundsvall tillämpas även i Östersund. Detta eftersom studenterna i Sundsvall erbjuds C-kurser (inom sina respektive inriktningar) som är tydligt kopplade till lärandemålen.

- Harmonisering bör även ske med avseende på examensarbetets förläggning i tiden. Även här rekommenderar bedömargruppen att praxis i Sundsvall tillämpas även i Östersund, vilket innebär att examensarbetet sker under den sista studietermen.
- I varje kurs behöver det tydligt framgå vilka relativa vikter som tillämpas för individuella prestationer och respektive grupprestationer i den sammanvägda bedömningen av studenternas uppfyllande av lärandemålen.
- Bedömningarna av samförfattade examensuppsatser måste avspegla studenternas individuella bidrag till slutprodukten. Miun behöver utveckla rutiner och procedurer för att säkerställa detta. En bra utgångspunkt är den redan befintliga uppläggningsen av examensarbetet som en kurs, vilken innefattar olika seminarier och andra moment som kan bedömas på individnivå.
- Svansfrekvensen på kursutvärderingarna måste höjas. Ett sätt är lägga in kursutvärderingen i samband med det sista schemalagda momentet i kursen.
- Den kvinnliga representationen bland docent- och professorskompetenta lärare måste höjas.

3.2 Magisterexamen

Måluppfyllelse

Måluppfyllelsen för magisteruppsatser inom företagsekonomi framgår av Tabell 3. Färgkoderna och den grad av måluppfyllelse de motsvarar definieras i kapitel 2, avsnitt 2.3.1.

Efter tabellen återges grunden för de bedömningarna som visar på mycket hög måluppfyllelse eller på gränsen till mycket hög måluppfyllelse, respektive bristande måluppfyllelse. Goda exempel baseras på de förra medan åtgärdsförslag baseras på de senare.

Granskare	Program	Mål K1	Mål F1	Mål F2	Mål V1
AP	Frist				
AP	SFRRRA			-	
AP	SFMMA				-
PG	SFRRRA			-	
PG	SFMMA			-	-

Tabell 3. Måluppfyllelse för magisteruppsatser i företagsekonomi vid Mittuniversitet

Mål K1: visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet såväl överblick över området som fördjupade kunskaper inom vissa delar av området samt insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete.

Granskarnas kommentarer som underlag för åtgärder:

”Visas inte direkt på någon överblick över det valda huvudområdet, utan mer en snävare blick inom såväl tillämpning av som följderna av tillämningarna” (Granskare PG)

”Här beror det på vad man menar med fördjupande kunskaper inom vissa delar, de visar vissa fördjupade kunskaper kopplade till just den aktuella” (Granskare PG)

”Tar i viss mån avstamp i forskning som gjorts, men jag kan inte tycka att de visar insikter i aktuella forsknings- och utvecklingsarbetet såsom det är skrevet i uppsatsen” (Granskare PG)

Mål F1: visa förmåga att integrera kunskap och att analysera, bedöma och hantera komplexa företeelser, frågeställningar och situationer även med begränsad information.

Granskarnas kommentarer som underlag för goda exempel:

”Tidigare forskning integreras på ett mycket bra sätt med egna resonemang och detta leder till formulering av hypoteser.” (Granskare AP)

”En stor mängd relevant teoretisk litteratur diskuteras och integreras. Diskussionen mynnar ut i en analysmodell som bygger på resursbaserade dynamiska förmågor och leder till konkurrensfördelar. Analysen av de fyra fallen följer modellen.” (Granskare AP)

Granskarnas kommentarer som underlag för åtgärder:

”Då uppsatsen har en ganska så låg grad av komplexitet avseende användandet av teori för att problematisera och analysera så tycker jag att den brister på detta område” (Granskare PG)

Mål F2: visa förmåga att självständigt identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder genomföra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar.

Granskarnas kommentarer som underlag för goda exempel:

”De har, trots svårigheten att följa med resonerat sig fram till en frågeställning med hjälp av befintlig forskning” (Granskare PG)

Granskarnas kommentarer som underlag för åtgärder:

”Efter bakgrunden går författarna direkt till syftet och forskningsfrågorna. Bara två teorireferenser anlitas för motivering av frågorna. En problemanalys saknas.” (Granskare AP)

”Fyra företagsfall studeras. Men informationen är begränsad och främst hämtad från en intervju per fall. Resultaten diskuteras utan koppling till tidigare forskning.” (Granskare AP)

Mål V1: visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter samt visa medvetenhet om etiska aspekter på forsknings- och utvecklingsarbete.

Granskarnas kommentarer som underlag för åtgärder:

”För vissa diskussioner utifrån vetenskapliga aspekter i analysen, men inget på övriga områden.” (Granskare PG)

Kommentarer utifrån bedömningskriterier

1. Utbildningarna ska nå kraven i högskolelagen och högskoleförordningen, dvs. de faktiska studieresultaten ska motsvara de förväntade studieresultaten.

• *Hur bidrar utbildningens olika delar till att skapa förutsättningar för att sammantaget uppfylla utbildningens samtliga examensmål (konstruktiv länkning)?*

Vår bedömning baserar sig på följande fem dimensioner:

- i) Teori
- ii) Metod
- iii) Progression
- iv) Självständigt arbete och reflektion
- v) Kunskaps- och färdighetskontroller.

Teori

Det finns två magisterprogram, dvs ettåriga utbildningar på avancerad nivå (AV), omfattande 60 hp: Redovisning och revision samt Marknadsföring och management. Därutöver ges också en AV-kurs i Finansiering, men inget helt program. Alla AV-kurser är gemensamma för Sundsvall och Östersund.

Ifråga om teorikurser innehåller programmet Redovisning och revision en AV-kurs i Redovisning och revision på 15 hp. I övrig ingår Handelsrätt II, en kurs på A-nivå.

Programmet Marknadsföring och management innehåller fyra teorikurser på AV-nivå: Organisation och kommunikation (7,5 hp), Effektivt ledarskap och företagsetik (7,5 hp), Konsumentbeteende (7,5 hp) och Marknadsföring i nätverk (7,5 hp).

Vår bedömning är att den teoretiska fördjupningen i förhållande till kandidatnivån är relativt begränsad på programmet Redovisning och revision, där den motsvarar 15 hp. På programmet Marknadsföring och management är det tillkommande teoriinnehållet dubbelt så omfattande, dvs det motsvarar 30 hp.

Metod

På båda programmen ingår två metodkurser på AV-nivå: Kvantitativa metoder (7,5 hp) och Kvalitativa metoder (7,5 hp).

Vår bedömning är att det är positivt att kurser i såväl kvalitativ som kvantitativ metod ingår. Tyvärr innehåller självvärderingen ingen information om innehållet i kurserna.

Progression

Ifråga om teorikurserna kan för programmet Redovisning och revision noteras att kursen på avancerad nivå har två föregångare på C-nivån: Redovisnings- och revisionsteori (7,5 hp) och Koncernredovisning och revisionsmetodik (7,5 hp). Vad AV-kursen tillför utöver dessa C-kurser framgår tyvärr inte av självvärderingen. Däremot är progressionen tydlig med avseende på kursen Handelsrätt II då denna kurs följer på kursen Handelsrätt I som läses på C-nivån. Här är det dock progression i meningen breddning det är frågan om snarare än fördjupning eftersom både Handelsrätt I och Handelsrätt II är kurser på A-nivå.

Vad gäller programmet Marknadsföring och management har teorikurserna på AV-nivån föregåtts av relaterade, men inte snarlika, kurser på C-nivån.

De metodkurser som ges på AV-nivån föregås endast av en metodkurs på kandidatutbildningen, nämligen B-kursen Metod på 7,5 hp.

Vår bedömning

Med avseende på teoretiska kunskaper är progression inte uppenbar på programmet Redovisning och revision men klarare på programmet Marknadsföring och management. När det gäller metodkunskaper innebär tillkomsten av två kurser på avancerad nivå en tydlig progression relativt den tidigare metodkursen på B-nivån. Bedömargruppens uppfattning är dock att metodfördjupningen kommer för sent, den borde ha skett redan på C-nivån.

Självständigt arbete och reflektion

Utöver kommentarer för kandidatnivån framkommer i självvärderingen att studenterna i alla fördjupningskurserna tränas (ytterligare) i självständigt arbete och reflektion med hjälp av

olika PM-uppgifter samt naturligtvis i samband med magisteruppsatsen. Enligt självvärderingen planeras införande av ytterligare övningsuppgifter för att förbättra studenternas metodkunskap och för ”öka examinationstrycket så att studenterna tvingas lägga ner mer tid på sina studier”. I fördjupningskurserna tränas också studenternas förmåga att kritiskt förhålla sig till samhällliga och etiska frågeställningar, med utgångspunkt i Vetenskapsrådets skrift ”God forskningssed”.

Vår bedömning, utöver motsvarande bedömning för kandidatnivån, är att den utökade användningen av PM-uppgifter på magisternivån är en god idé, liksom tillämpningen av Vetenskapsrådets rekommendationer. Bedömargruppen menar dock en särskild handling för examensarbetet på magisternivå måste utvecklas – i dagsläget tillämpas samma handledning som för kandidatnivån.

Kunskaps- och färdighetskontroller

Se motsvarande kommentarer för kandidatnivån.

Vår bedömning, utöver motsvarande bedömning för kandidatnivån, är att den utökade användningen av PM-uppgifter på magisternivån är ändamålsenlig. Bedömargruppen vill dock betona att det är viktigt att det tydligt framgår för studenterna hur arbetet med dessa uppgifter vägs in i examinationen samt att bedömningen görs på individnivå även när uppgifterna genomförts par- eller gruppvis.

• *På vilket systematiskt sätt och med vilken effekt sker det utbildningsnära utvecklings- och förbättringsarbetet?*

Utöver motsvarande kommentarer för kandidatnivån, noterar bedömargruppen att det av självvärderingen framgår att man på magisterkursen i redovisning och revision genomför särskilda kursutvärderingar, med frågor där studenterna får formulera sina svar (istället för kryssfrågor) och att svarsfrekvensen på dessa kursutvärderingar legat nära 100 procent.

Vår bedömning, utöver motsvarande bedömning för kandidatnivån, är de särskilda kursutvärderingar som genomförs efter magisterkursen i redovisning och revision förefaller väl värda att prova även i samband med andra kurser.

• *Hur arbetar ni med att säkerställa måluppfyllelsen i de fall utvalda mål inte uppfylls i det självständiga arbetet?*

Se motsvarande kommentar för kandidatnivån.

Vår bedömning, utöver motsvarande bedömning på kandidatnivån, är att den extra grundtilldelning av handledningstimmar på magisternivån (+ 4 timmar, jfr Tabell C.2 och Tabell C.3 i Bilaga C) skiljer Miun på ett fördelaktigt sätt från Karlstads universitet och Linnéuniversitetet och minskar risken för att lärandemålen inte uppfylls. Att kraven på examinatorernas akademiska kvalifikationer är högre för magisteruppsatserna (minst docent)

än för kandidatuppsatserna (minst doktor) innebär också att sannolikheten för att bristfälliga uppsatser släpps igenom minskar.

2. Undervisningen ska fokusera på studenters lärande.

• *Hur arbetar ni med att säkerställa att undervisningen fokuserar på att stimulera studentens lärande och kunskapsutveckling?*

Utöver motsvarande kommentarer för kandidatnivån kan noteras att man enligt självvärderingen uppmuntrar studenterna att medverka i forskningsprojekt när de skriver sina examensuppsatser. Självvärderingen visar vidare på en välutvecklad digital lärandeinfrastruktur (Moodle) som inte bara ger studenterna högsta flexibilitet i tid och rum utan även tillhandahåller självriktade test. Slutligen innebär utnyttjandet av duggor och PM-uppgifter, jämte skriftliga tentamina, att studenterna ges incitament engagera sig i kurserna redan från början.

Vår bedömning är att arbetet med att stimulera studenternas lärande och kunskapsutveckling är genomtänkt, effektivt utnyttjar digital teknik och tillvaratar den forskning som lokalt bedrivs inom ämnet.

3. Undervisningens innehåll och form ska vila på vetenskaplig och/eller konstnärlig grund samt beprövad erfarenhet.

• *Hur säkerställs att utbildningen bedrivs utifrån en vetenskaplig och/eller konstnärlig grund samt beprövad erfarenhet?*

Av Tabell C.3 i Bilaga C framgår att undervisningen på den avancerade nivån vid Miun bedrivs av lärare med minst magisterexamina och att disputerade lärare står för 91 procent av den totala undervisningstiden, vilket är högre än vid Karlstads universitet men lägre än vid Linnéuniversitet. Andelen lärare med docent- eller professorskompetens (31 procent) är högst vid Miun, jämte Linnéuniversitet. Obalansen ifråga om lärarnas kvalifikationer mellan Sundsvall och Östersund föreligger dock såväl på magister som på kandidatnivån.

Vad gäller kurslitteratur och lärarnas möjligheter till forskning och kompetensutveckling se motsvarande kommentarer för kandidatnivån.

Vår bedömning, utöver motsvarande bedömning för kandidatnivån, är att kraven på vetenskaplig grund ifråga om läromedlen bör vara högre på magisternivån än på kandidatnivån. Det finns dock inget i självvärderingen som tyder på att det skulle vara fallet.

• *Hur forskningsanknyts utbildningen?*

Se motsvarande kommentar för kandidatnivån samt kommentaren under pkt 2 ovan.

Vår bedömning, utöver motsvarande bedömning för kandidatnivån, är att inslaget av vetenskapliga artiklar i kurslitteraturen bör stiga med den akademiska nivån. Det kan tänkas att det är så men det framgår i så fall inte explicit i självvärderingen.

4. De som är verksamma i utbildningen ska ha aktuell högskolepedagogisk och ämnesdidaktisk kompetens.

- *Hur arbetar ni med att säkerställa att verksamma i utbildningen har aktuell högskolepedagogisk/ämnesdidaktisk kompetens?*

Se motsvarande kommentar för kandidatnivån.

Vår bedömning

Se motsvarande bedömning för kandidatnivån.

5. Utbildningen ska vara användbar för studenter och samhället.

- *Hur arbetar ni med att säkerställa att utbildningen och dess innehåll är användbar för studenter och samhälle?*

Utöver motsvarande kommentar för kandidatnivån, framgår det av självvärderingen att i magisterprogrammet Redovisning och revision ingår två obligatoriska praktikveckor.

Vår bedömning, utöver motsvarande bedömning för kandidatnivån, är att inslaget av två obligatoriska praktikveckor på magisternivå i Redovisning och revision utgör ett gott initiativ som med fördel skulle kunna tillämpas även på programmet Marknadsföring och management.

- *Vilka resultat kan påvisas av arbetet med att säkerställa att utbildningen och dess innehåll är användbar för studenter och samhälle?*

Utöver motsvarande kommentarer för kandidatnivån, noterar bedömargruppen att självvärderingen pekar på att kandidater i företagsekonomi har så goda möjligheter att få arbete det har blivit svårt att rekrytera studenter till magisterprogrammen – på fem år har antalet minskat från 30 till fem studenter.

Vår bedömning, utöver motsvarande bedömning för kandidatnivån, är att universitet behöver hitta vägar att kommunicera värdet av en magisterutbildning. Argument för detta behöver formuleras både gentemot studenter och potentiella arbetsgivare.

6. Studenterna ska ha inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen

- *Hur arbetar ni för att säkerställa att det finns utbildningsnära studentinflytande?*

Se motsvarande kommentarer för kandidatnivån, samt kommentaren ovan under *På vilket systematiskt sätt och med vilken effekt sker det utbildningsnära utvecklings- och förbättringsarbetet?*.

Vår bedömning

Se motsvarande bedömning för kandidatnivån, samt bedömningen under *På vilket systematiskt sätt och med vilken effekt sker det utbildningsnära utvecklings- och förbättringsarbetet?*

- *Vilka påvisbara resultat har arbetet med studentinflytande lett till?*

Se motsvarande kommentarer för kandidatnivån.

Vår bedömning

Se motsvarande bedömning för kandidatnivån.

7. I utbildningen ska ett jämställdhetsperspektiv mellan män och kvinnor vara säkerställt och integrerat i såväl utformning som genomförande.

- *Hur arbetar ni för att säkerställa att ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningen?*

Se motsvarande kommentarer för kandidatnivån

Vår bedömning

Se motsvarande bedömning för kandidatnivån.

Slutsatser och rekommendationer utöver de som dragits/givits för kandidatnivån

Är bra – goda exempel

- Bland de granskade uppsatserna finns exempel på att befintlig forskning integreras på ett bra sätt med egna resonemang vilket leder till formulering av frågeställningar och hypoteser.
- Författandet av magisteruppsatsen föregås av två kurser på avancerad nivå i kvantitativa och kvalitativa metoder.
- Vetenskapsrådets skrift "God forskningssed" från 2017 används som utgångspunkt i träningen av studenternas förmåga att hantera och kritiskt relatera till samhällsreliga och etiska aspekter inom företagsekonomisk forskning.
- På vissa kurser, bl.a. magisterkursen i Redovisning och revision, görs särskilda kursutvärderingar med frågor där studenterna själva får formulera sina svar. Frågorna handlar om hur nöjd studenten är med kursen och sin egen insats, nedlagda studietimmar, bra och dåliga kurselement. Svartsfrekvensen är nära 100 procent, att jämföra med ca 20 procent på de reguljära kursutvärderingarna.

Kan åtgärdas

- Universitet kan tydligare visa på värdet av en magisterutbildning jämfört med en kandidatutbildning. Såväl studenter som potentiella arbetsgivare har nytta av att veta mervärdet av ytterligare ett års studier. Detta mervärde består inte endast av ytterligare kunskaper utan också bl.a. av konkurrensfördelar på arbetsmarknaden (för studenterna) och reducerade inskolnings- och fortbildningskostnader (för arbetsgivarna).
- Hur PM-uppgifternas värderas och viktas in i examinationen kan beskrivas tydligare. Detta är särskilt angeläget med tanke på den utökade användningen av PM-uppgifter på magisternivån, jämfört med kandidatnivån.

Bör åtgärdas

- Vid rekrytering av utländska studenter bör (översatta) betygsdokument kompletteras med intervjuer och/eller lämplighetstester. Detta för att kunna reducera den variation i de utomeuropeiska studenternas förkunskaper som nämns i självvärderingen.
- För programmet Redovisning och revision bör man tydligare beskriva progressionen mellan C-nivån och AV-nivån vad gäller teoriinnehåll.

Måste åtgärdas

- Några av de granskade uppsatserna uppvisade brister ifråga om förmågan att självständigt formulera frågeställningar och med adekvata metoder genomföra kvalificerade uppgifter. Att sådana brister förekommer trots utökad användning av PM-uppgifter på magisternivån kan vara ett tecken på uppgifternas karaktär och innehåll behöver ses över.
- Särskilda studiehandledningar och bedömningsguider för magisteruppsatser måste tas fram (istället för att man förlitar sig på handledningar och guider som är gemensamma för kandidat- och magisternivån).

3.2.1 Redovisning och revision

Inga specifika kommentarer utöver de som givits ovan.

3.2.2 Marknadsföring och management

Inga specifika kommentarer utöver de som givits ovan.

4 Nationalekonomi

Sammanfattning och reflektioner

I enlighet med nationalekonomisk produktionsteori kan utbildningsprocessen beskrivas i termer av inputs, produktionsteknologi och output. Denna referensram lämpar sig väl för sammanfattning och reflektioner.

Inputs utgörs av studenter, lärare, undervisningsmaterial och lokaler. Lokaler kan vi här bortse ifrån genom att göra de rimliga antagandena att lokaler är tillgängliga och att de utnyttjas i fixa proportioner till övriga inputs.

När det gäller studenterna påpekas i självvärderingen att Mittuniversitet i högre grad än jämförbara universitet har studenter som kommer från ”studieovana” hem. Även om detta påstående inte underbyggs har bedömargruppen ingen anledning att betvivla att det är korrekt, vilket innebär att Mittuniversitet relativt sett har extra stora utmaningar ifråga om både studenternas förkunskaper och sannolikheten att de fullbordar studierna.

Av självvärderingen och lärarintervjuerna har framkommit att studenterna har bristfälliga förkunskaper i framför allt matematik och skrivförmåga. Allmänt sett kan dessa tillkortakommanden hanteras på tre olika sätt: i) genom att begränsa intagningen till studenter med tillräckliga förkunskaper, ii) genom att åtgärda bristerna med hjälp av stödundervisning eller iii) genom att anpassa undervisningen (nedåt) till de lägre förkunskaperna. Alternativet i) har valts bort, vilket bedömargruppen menar är berömligt. Den strategi man har valt istället innebär en kombination av alternativen ii) och iii). Det har tidigare funnits en extrakurs i matematik men den har avslutats. (P.g.a. otillräckligt intresse bland eleverna?) I gengäld har man lagt in ett extra, två-dagars, introduktionsinslag i en av de inledande kurserna. Stöd-undervisning i skrivande saknas för närvarande men rektor har beslutat om uppbyggnad av en språkstödsfunktion under våren 2018, bestående i att universitetsbiblioteket tillförs två tjänster för att på A-nivån hjälpa eleverna med svenska, engelska, akademiskt skrivande, informationssökning, referenshantering m.m. En anpassning har vidare skett till studenternas önskemål om kurslitteratur på svenska, vilket rimligen måste tolkas som en anpassning till otillräckliga kunskaper i engelska.

En naturlig reflektion med avseende på bristerna i studenternas förkunskaper är att frivilliga stödformer inte förefaller vara effektiva. Någon form av obligatorium verkar krävas, både för att fastställa hur förkunskaperna faktiskt ser ut och för att, vid behov, höja dem.

Vad gäller sannolikheten att studenterna fullbordar sina studier kan denna naturligtvis höjas genom en sänkning av examinationskraven. På Miun är man dock införstådd med att det är fel väg att gå. Efter UKÄ:s utvärdering 2010 har man istället skärpt kraven, vilket enligt självvärderingen har medfört att genomströmningen har minskat från 81 procent 2015 till 66 procent 2017. Målsättningen måste givetvis vara att återgå till den tidigare nivån. Av självvärderingen framgår att man är medveten om detta och även att man har goda idéer om lämpliga sätt att nå det målet. Bland annat diskuteras utökad metodundervisning och

införande av PM-arbeten redan på B-nivån – åtgärder som också föreslås av bedömaregruppen, se nedan. Kollegiet har vidare identifierat att B-nivån inte fullt ut bidrar till att uppnå utbildningsmålet om att orientera studenterna kring aktuella forskningsfrågor, vilket medför risk för att progressionen i undervisningen kan bli otillräcklig.

Lärarkåren genomgår för närvarande ett generationsskifte. Vid självvärderingens genomförande hade man två fast anställda, disputerade, lektorer och rekrytering pågick av ytterligare en disputerad, helst docentkompetent, lärare. Bedömaregruppens uppfattning är att även om den planerade rekryteringen skulle bli framgångsrik så utgör en lärarpersonal på tre personer ett absolut minimum – en långsiktigt hållbar situation kräver förmodligen anställning av en fjärde person, åtminstone på deltid.

Undervisningsmaterialet (läromedlen) är svårt att bilda sig en uppfattning om – de är mycket knapphändert beskrivna i självvärderingen. Bedömaregruppens uppfattning är dock att den information som finns visar att strukturen på de nationalekonomiska läromedlen kan karakteriseras som traditionell och metodfattig (en grundläggande kurs i statistik på 15 hp och en kurs i ekonometri på 7,5 hp). För en betydande del av utbildningen – de valfria kurserna på C-nivån, motsvarande 30 hp – ges tyvärr ingen information alls. Utmärkt är dock att rutiner finns för årliga översyner av läromedlen och att kursutvärderingarna är bättre upplagda än på Kau och Lnu i den meningen att de (även) innehåller kursspecifika frågor.

Produktionsteknologin kan ses som synonym med formerna för undervisning och examination, vilka båda kan beskrivas som mycket konventionella och traditionella. Undervisningen sker i allt väsentligt i form av föreläsningar och examinationen domineras helt av salstentamina, utöver examensarbetet. Bedömaregruppen noterar dock med gillande att man har planer på att utöka inslaget av tillämpningsuppgifter och PM-skrivande i undervisningen och kan också konstatera att det finns goda förutsättningar för att modernisera undervisning och examination. Specifikt konstaterar bedömaregruppen att det finns både en god digital infrastruktur (lärlplattformen Moodle) och ett välstrukturerat externt nätverk, som dock hittills har haft tyngdpunkten inom företagsekonomi.

Output – produktionsresultatet – utgörs av studenter med kandidatexamen. För enkelhets skull diskuterar vi här output utifrån det stickprov av examensuppsatser som vi har granskat.

Av de fem granskade uppsatserna är det två stycken som uppenbart inte är av otillräcklig kvalitet. Gemensamt för dessa två är att de uppvisar bristande måluppfyllelse med avseende på två av de fyra utbildningsmål som granskningen omfattar, nämligen målen F2 = Visa förmåga att självständigt identifiera, formulera och lösa uppgifter inom givna tidsramar och V1 = Visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällsliga och etiska aspekter. En av dem visar även på bristande måluppfyllelse med avseende på mål K1 = Visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet kunskaps om områdets vetenskapliga grund, kunskap om tillämpningar inom området, fördjupning inom någon del av området samt orientering om aktuella forskningsfrågor. Därutöver är det ytterligare en uppsats som inte uppfyller mål V1. Dessa tre bristfälliga uppsatser "balanseras" inte av uppsatser som visar

på mycket hög uppfyllelse av något av utbildningsmålen. Endast en av de fem uppsatserna visar på hög måluppfyllelse av samtliga fyra utbildningsmål.

Bedömargruppen menar att kvalitetskraven måste skärpas på kandidatuppsatserna – alltför många innehåller alltför många brister, framför allt i fråga om metod och tillämpningar. Det finns flera tänkbara orsaker till dessa brister. Antagningen av studenter med otillräckliga förkunskaper (se ovan) kan vara en orsak. Att metodundervisningen är otillräcklig, både kvantitativt och kvalitativt, menar bedömargruppen att det inte är några tvivel om. Enligt ovan har man tidigare också släppt igenom uppsatser som hållit för låg standard. Möjligen har den skärpning av kraven som sedan genomförts ännu inte slagit igenom fullt ut.

Slutsatser och rekommendationer för hela huvudområdet

Problemet med att vissa av de antagna studenterna har otillräckliga förkunskaper måste åtgärdas. Den frivilliga stödundervisning som man hittills har erbjudit fungerar inte, av det enkla skälet att många studenter som skulle behöva stödundervisning inte utnyttjar den.

Vår rekommendation är att obligatoriska diagnostiska tester i matematik, engelska och skriven svenska läggs in direkt i början av utbildningen, åtföljt av obligatoriskt deltagande i stödundervisning för dem som enligt det diagnostiska testet är i behov av sådan. Detta kräver naturligtvis att stödundervisning i matematik återinförs och att universitetets planer på att inrätta språkstödsfunktioner realiserar.

När det gäller åtgärder med avseende på läromedel och kursutbud, lärarkåren samt undervisningsformerna menar bedömargruppen att det kan finnas fördelar med ett övergripande perspektiv. Mera specifikt tror bedömargruppen att det generationsskifte som äger rum inom lärarkåren erbjuder ett naturligt tillfälle till större förändringar av kursutbud och -innehåll samt introduktion av modernare undervisningsmetoder. För nytillkomna lärare och för rekryteringen av ytterligare lärare torde möjligheter att genomföra förändringar i dessa avseenden betraktas som något positivt. I detta sammanhang bör man också beakta de möjligheter till nya externa samarbeten som har uppkommit genom den nyligen etablerade myndigheten Tillväxtanalys. Bedömargruppens uppfattning är att såväl gästföreläsningar, som praktikarrangemang och forsknings- respektive utredningssamarbeten kan bli aktuella.

Som ett led i ansträngningarna att öka studenternas metodkunskaper och förmåga att genomföra meningsfulla empiriska analyser rekommenderar bedömargruppen vidare att man inom nationalekonomi fördjupar och formaliserar sitt samarbete med statistikämnet.

Slutligen vill bedömargruppen ge ytterligare två rekommendationer med avseende på lärarkåren. Den första är att man vid rekrytering av nya lärare bör eftersträva att utjämna den könsobalans som för närvarande föreligger – andelen kvinnliga lärare behöver definitivt öka. Den andra rekommendation är att se över lärarnas möjligheter till kompetensutveckling och forskning. Grundtilldelningen av timmar för detta ändamål är lägre på Miun än vid Kau och Lnu och kan vara negativ för såväl möjligheterna att nyrekrytera som för att långsiktigt upprätthålla en hög kompetens bland lärarna.

4.1 Högskoleexamen

Lämnas utan bedömning -- ingen student har tagit ut någon högskoleexamen.

4.2 Kandidatexamen

Måluppfyllelse

Måluppfyllelsen för kandidatuppsatser inom nationalekonomi framgår av Tabell 4. Färgkoderna och den grad av måluppfyllelse de motsvarar definieras i kapitel 2, avsnitt 2.3.1. I regel har uppsatserna bedömts av en granskare. I några fall, vid osäkerhet om bedömningen, har uppsatsen bedömts av två granskare, vars bedömningar sedan har vägts samman. I Tabell 4 finns två sådana exempel, på rad 1 och 2.

Efter tabellen återges grunden för de bedömningarna som visar på mycket hög måluppfyllelse eller på gränsen till mycket hög måluppfyllelse, respektive bristande måluppfyllelse. Goda exempel baseras på de förra medan åtgärdsförslag baseras på de senare.

Granskare	Program	Mål K1	Mål F1	Mål F2	Mål V1
PG & EM	SEKOG		-		
PG & EM	SEKOG		-		
EM	Fristående kurs				
EM	SEKOG	-	-		
EM	Fristående kurs				

Tabell 4. Måluppfyllelse för kandidatuppsatser i nationalekonomi vid Mittuniversitet

Mål K1: visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet kunskap om områdets vetenskapliga grund, kunskap om tillämpliga metoder inom området, fördjupning inom någon del av området samt orientering om aktuella forskningsfrågor.

Granskarnas kommentarer som underlag för åtgärder:

”Går igenom teori, men inte på något särdeles djupt sätt och visar i övrigt inga fördjupade kunskaper.” (Granskare PG)

”Diskussionen om ekonomisk tillväxt är rudimentär och visar inte att förf har förstått mekanismerna bakom ekonomisk tillväxt. I övrigt innehåller uppsatsen ytterst lite nationalekonomi utan snarare statsvetenskap” (Granskare EM)

”Visar lite kunskap förutom presentation av sin egen valda metod” (Granskare PG)

”Metodkunskapen som redovisas är ovanligt ytlig och består av beräkning av en korrelationskoefficient (mellan ett demokratiindex och BNP/capita för 49 länder). Förf visar också att hen inte förstår sambandet mellan en korrelationskoefficient och en lutningsparameter i en linjär regression.” (Granskare EM)

”Svag förankring och problematisering.” (Granskare PG)

”Fördjupningen kan här sägas bestå analysen av sambandet mellan ekonomisk tillväxt och demokrati. Förf har inte gått tillbaka till originalartiklarna utan använder sig nästan genomgående av andrahandskällor. Diskussion är OK men ytlig och utan djupare reflektion. Empirin är mycket enkel och dess bidrag består uteslutande i att förf har mera uppdaterade data än i tidigare studier.” (Granskare EM)

Mål F1: visa förmåga att söka, samla, värdera och kritiskt tolka relevant information i en problemställning samt att kritiskt diskutera företeelser, frågeställningar och situationer.

Mål F2: visa förmåga att självständigt identifiera, formulera och lösa problem samt att genomföra uppgifter inom givna tidsramar.

Granskarnas kommentarer som underlag för åtgärder:

”Svag motivering och problematisering som inte visar på något sådant.” (Granskare PG)

”Det finns ytterst lite av självständigt arbete i denna uppsats – identifiering, formulering och lösning är samtliga övertagna från tidigare analyser. Att uppgiften har kunnat lösas inom givna tidsramar finns det ingen anledning att betvivla.” (Granskare EM)

”Uppsatsen ger inte underlag för en bedömning av förf förmåga att självständigt identifiera ett problem. Även ifråga om problemformuleringsförmågan är uppsatsen knapphändig -- i likhet med den empiriska litteraturen på området tar förf fram uppgifter om utvecklingen av ett antal enkla indikatorer över tid. Problemlösningsförmågan går det dock att bilda sig en uppfattning om och den lämnar mycket övrigt att önska -- någon analys i egentlig mening kan uppsatsen inte sägas innehålla.” (Granskare EM)

Mål V1: Visa förmåga att inom huvudområdet göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter

Granskarnas kommentarer som underlag för åtgärder:

”Det finns tendenser till bedömningar med hänsyn till samtliga tre aspekter men de är för svaga och outvecklade.” (Granskare EM)

”Bedömningar med hänsyn till vetenskapliga aspekter saknas helt. Resultatens stabilitet för metodval – t.ex. indexvikter – och dataval diskuteras inte. Samhälliga aspekter tas inte heller upp. Exempelvis diskuteras inte alls de politiska förutsättningarna för möjligheterna att bilda valutaunioner mellan de skandinaviska länderna. Etiska aspekter är inte relevanta i denna uppsats.” (Granskare EM)

”Förmågan att göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga aspekter är definitivt otillräcklig. Intressanta samhälliga aspekter som hade kunnat beaktas finns det gott om. Med Colombia som ett exempel hade man kunnat diskutera i mera allmänna termer hur underutvecklade ekonomier kan påverkas av (liberalisering av) handelshinder men förf snuddar bara vid detta. En brist är också att förf inte motiverar varför de är intresserade av just Colombia, till att börja med. Etiska aspekter är inte relevant med avseende på denna uppsats.” (Granskare EM)

Kommentarer utifrån bedömningskriterier

1. Utbildningarna ska nå kraven i högskolelagen och högskoleförordningen, dvs.de faktiska studieresultaten ska motsvara de förväntade studieresultaten

• *Hur bidrar utbildningens olika delar till att skapa förutsättningar för att sammantaget uppfylla utbildningens samtliga examensmål (konstruktiv länkning)?*

Vår bedömning baserar sig på följande fem dimensioner:

- i) Teori
- ii) Metod
- iii) Progression
- iv) Självständigt arbete och reflektion
- v) Kunskaps- och färdighetskontroller

Teori

Nationalekonomi ingår med minst 90 och högst 120 hp i kandidatexamen. Ämnet introduceras under den andra terminen³ med fyra kvartsterminskurser (7,5 hp) på A-nivån i mikroekonomisk teori, makroekonomisk teori, internationell ekonomi samt ekonomisk politik i en öppen ekonomi. Den fjärde terminen ges fyra kvartsterminskurser på B-nivå: mikroekonomisk teori, makroekonomisk teori, Ekonometri och Finansiell ekonomi. Termin 5 ägnas i C-kurser: Europeisk ekonomisk integration (7,5 hp), Finansiella institutioner och marknader (7,5 hp), samt det självständiga arbetet (15 hp). Sammantaget omfattar de nämnda A-, B- och C-kurserna 90 hp. Under den sjätte terminen kan man antingen läsa 30 hp juridik eller 30 hp valfria kurser. Det senare alternativet skulle i princip kunna ägnas helt åt kurser i nationalekonomi, givet att det finns ett tillräckligt utbud av sådana kurser, i vilket fall nationalekonomiämnet skulle utgöra 120 hp av totalt 180 hp, eller två tredjedelar.

Tyvärr beskrivs kurslitteraturen inte i mer detalj i självvärderingen än enligt ovan, vilket innebär att det inte går att bilda sig en uppfattning om teoriinnehållets karaktär och svårighetsgrad. Det enda som sägs i självvärderingen är att "Svårighetsgraden ökar med den formalistiska framställningen, ..." vilket torde vara en självklarhet, samt att man använder "... etablerade läromedel i ämnet." vilket också framstår som självklart.

Vår bedömning är att den mycket knapphändiga beskrivningen av kurslitteraturen i självvärderingen är en klar brist som försvårar utvärderingen. Anmärkningsvärt är också att ingen som helst information ges om det kursutbud med hjälp av vilket 30 hp valfria kurser ska tillgodoses.

Metod

Den först metodkursen i kandidatutbildningen utgörs av en grundkurs i statistik på A-nivån (15 hp), under termin 3, som är obligatorisk för att som läser kandidatprogrammet i ekonomi, oavsett om deras studier är inriktade mot företags- eller nationalekonomi. Under termin 4 ges en metodkurs speciellt för nationalekonomi, Ekonometri, 7,5 hp. Därutöver framgår det inte att någon ytterligare metodkurs ingår i det obligatoriska eller valfria kursutbudet.

Vår bedömning är att man tvivelsutan behöver utöka utbudet av metodkurser. Grundkursen i statistik kan möjligen vara tillfyllest för studenter som läser kandidatexamen med inriktning mot företagsekonomi men definitivt inte för dem med inriktning mot nationalekonomi. Även ekonometrikursen på 7,5 hp behöver kompletteras. Som framgår av kommentarerna ovan till de granskade examensuppsatserna uppvisar också flera av dem betydande metodologiska brister. Vid lärarintervjuerna framkom det att man funderar på att utöka antalet datalabbar på ekonometrikursen. Bedömgargruppens uppfattning är att fler datalabbar säkerligen kan vara värdefulla men att dessa i så fall bör tillkomma, inte tränga ut annat innehåll i den befintliga ekonometrikursen.

³ Den första terminen ägnas åt företagsekonomi: Organisation & ledarskap, 7,5 hp; Externredovisning, 7,5 hp; Ekonomistyrning, 7,5 hp samt Marknadsföring, 7,5 hp.

Progression

På kandidatnivå är progressionen mindre av ett problem än på högre nivåer av det enkla skälet att kandidatnivån väsentligen innehåller grundläggande kurser. Men en viss fördjupning sker naturligtvis. Exempelvis finns kurser i mikroekonomisk och makroekonomisk teori på både A- och B-nivå. Självvärderingen innehåller dock ingen information om i vilka avseenden och/eller i vilken utsträckning B-nivån innebär en progression jämfört med A-nivån. Ifråga om metodkurser är det inte möjligt att tala om någon progression p.g.a. att utbudet av metodkurser är mycket begränsat; se ovan under "Metod". I självvärderingen nämns ett formellt kriterium på progression, nämligen att "Behörighetskraven fram till C-kursen i nationalekonomi kräver att studenterna tidigare har tillgodogjort sig hela A-kursen och hela B-kursen." Dessa behörighetskrav förefaller mycket naturliga, men något oprecisa – det är osäkert om man med "tillgodogjort sig" menar klarat tentamen.

Vår bedömning är att progressionen i teorikurserna bara framgår formellt, genom beteckningarna A- resp. B-kurser och att underlag saknas för att bedömargruppen ska kunna uttala sig om huruvida progressionen också är reell. Däremot är bedömargruppens uppfattning att det inte är möjligt att tala om någon progression i egentlig mening med avseende på metodkurserna. Slutligen menar bedömargruppen att de formella behörighetskrav som är kopplade till progressionen bör formuleras tydligare.

Självständigt arbete och reflektion

Av självvärderingen framgår att "UKÄ:s utvärdering 2010 lade grunden för ett antal kvalitetsförbättrande åtgärder avseende ... det självständiga arbetet i synnerhet." Vidare nämns att examination sker i form av skriftlig tentamen men att tentorna kompletteras med inlämningsuppgifter och/eller diskussionsuppgifter under kursernas gång. I självvärderingen sägs också att B-kursen i ekonometri syftar till att ge övningar i metodfärdigheter inför examensarbetet. På C-nivån får studenterna sedan tillfälle att visa sin förmåga till självständigt arbete i examensuppsatsen. Som en inledning till examensarbetet får studenterna också skriva ett PM på fem sidor där de redogör för sin valda frågeställning, tidigare forskning samt tänkt metodval.

Vår bedömning är att det man gör för att träna studenterna i självständigt arbete och reflektion är bra, men otillräckligt. Den slutsats vilar på det faktum att, trots UKÄ:s påpekanden 2010 och åtgärder som vidtagits med anledning av dessa, har bedömargruppen i sin granskning av examensuppsatserna haft anledning att påpeka bristande måluppfyllelse med avseende på förmågan till självständigt arbete (Mål F2). Bedömargruppens uppfattning är att träningen i självständigt arbete måste bli mer omfattande och ges (större) vikt vid examination – för närvarande förefaller det som inlämningsuppgifter inte tillmätts någon egentlig betydelse vid examinationen. Som ett gott exempel kan nämnas att man vid Kau erbjuder "bonus-uppgifter" som studenterna får tillgodoräkna sig vid examinationen.

Kunskaps- och färdighetskontroller

Kunskaps- och färdighetskontroller sker på fem olika sätt, enligt självvärderingen:

- Skriftliga (individuella) salstentamina – gäller samtliga kurser och baseras ofta på, så kallade, problemfrågor.
- Inlämningsuppgifter och/eller diskussionsuppgifter under kursens gång.
- Författande (vanligtvis ensamförfattande), presentation och försvar av examensuppsats under slutseminarium på C-nivån.
- Opposition på en examensuppsats (under slutseminariet).
- Aktivt deltagande i tre seminarier, utöver slutseminariet: inledande seminarium – val av ämne och frågeställning, teori och metod, samt litteratursökning, referenshantering och skrivprocessen; PM-seminarium – presentation på max 5 sidor där den tänkta uppsatsen beskrivs och motiveras med avseende teori, metod och empiri, mittseminarium – kontroll av att det självständiga arbetet kommit halvvägs.

Vår bedömning är att man skulle kunna lägga större vikt vid inlämningsuppgifter som del av examinationen (jfr ovan under Reflektion och självständigt arbete). Uppläggningsen med fyra seminarier (inledande, PM-, mitt- och slutseminarium) i anslutning till examensarbetet är bra men PM-skrivande bör introduceras redan på B-nivå. Detta diskuteras också i självvärderingen, som en av flera åtgärder för att öka genomströmningen av studenter. Två förhållanden som bedömargruppen är kritisk till är att det saknas en studieguide och en bedömningsmall speciellt för examensuppsatser i nationalekonomi – istället utnyttjar man en studieguide och en bedömningsmall som tagits fram för företagsekonomi. Skillnaderna mellan företagsekonomi och nationalekonomi är alltför stora för att denna lösning ska vara tillfyllest, menar bedömargruppen.

• *På vilket systematiskt sätt och med vilken effekt sker det utbildningsnära utvecklings- och förbättringsarbetet?*

Här har tre aspekter identifierats: uppdatering och förnyelse av kurslitteraturen, undervisningsformer samt kursutvärderingar.

Vad gäller kurslitteraturen framkom det vid lärarintervjun att studenterna föredrar svenska läromedel och att utbudet av dessa har ökat, vilket har lett till att man huvudsakligen valt svenska läromedel. Enligt självvärderingen finns det rutiner för årliga översikter av kurslitteraturen på samtliga kurser i nationalekonomi. Dessutom framhålls att på kursplattformen Moodle får studenterna tillgång till välstrukturerade föreläsningsunderlag, frågor med svar och illustrationer. Ambitionen är att innehållet på Moodle ska uppdateras årligen.

Undervisningsformer diskuteras inte i självvärderingen bortsett ifrån att man nämner att man utnyttjar externa föreläsare och olika former av kontakter med arbetslivet. Enligt den intervjuade studenten domineras dessa verksamheter dock helt av företagsekonomiämnet.

Enligt självvärderingen görs kursutvärderingar görs på samma sätt i nationalekonomi som inom företagsekonomi. Utvärderingarna skickas ut elektroniskt och kan besvaras under två veckor efter det att kursen avslutats. Tre typer av frågor ingår: i) ”centrala” frågor fastställda av rektors ledningsgrupp för att möjliggöra mätning av kvalitet över tid, ii) kursrelaterade standardfrågor, samt iii) kursspecifika frågor. Svarsfrekvensen är dock låg, ofta under 20

procent. Specifikt för nationalekonomi framgår att man planerar att införa årliga internat där bl a kursutvärderingar ska diskuteras. Slutligen framhålls att studenterna när som helst kommunicera med lärarna via kursplattformen Moodle.

Vår bedömning är att arbetet med förnyelse och uppdatering av läromedlen är berömvärd – att man har etablerade rutiner för detta är ovanligt. Samma sak gäller tillgången till uppdaterat digitalt material via kursplattformen Moodle. Bedömargruppen vill dock höja ett varningens finger för att i (alltför) hög grad efterkomma studenternas önskemål om läromedel på svenska. Allmänt sett är den engelskspråkiga litteraturen mera uppdaterad (och billigare) och för de studenter som vill fortsätta till högre studier är goda kunskaper i engelska ett måste. Bedömargruppens uppfattning är vidare att undervisningsformerna i nationalekonomutbildningen kan utvecklas i flera riktningar, dels genom ett större inslag av gästföreläsare, exempelvis från den nyligen etablerade myndigheten Tillväxtanalys, dels genom ett mera effektivt utnyttjande av den digitala infrastruktur som man har byggt upp, för ett ökat inslag av ”blended learning”. Att kursutvärderingarna inte fungerar i den meningen att den låga svarsfrekvensen gör resultaten icke-representativa och, därmed, otillförlitliga, är uppenbart. Bedömargruppen noterar likväl att kursutvärderingarna vid Mittuniversitet skiljer sig fördelaktigt från kursutvärderingar vid många andra universitet såtillvida att det inte bara innehåller standardfrågor utan även kursspecifika frågor. Om man kan höja svarsfrekvensen bör kursutvärderingarna kunna bli ett värdefullt uppföljningsinstrument.

• *Hur arbetar ni med att säkerställa måluppfyllelsen i de fall utvalda mål inte uppfylls i det självständiga arbetet?*

Vid lärarintervjun framkom att man har skärpt rutinerna för att i högre grad säkerställa måluppfyllelsen i de fall brister uppdragas. Om examinatorn bedömer att uppsatsen inte kan godkännas, alternativt kan erhålla betyget E endast efter komplettering får studenterna 6-8 veckor på sig att revidera uppsatsen. Om uppsatsen därefter inte bedöms som OK blir examensarbetet underkänt, vilket tydligt kommuniceras till studenten.

En tydlig rollfördelning mellan handledare och examinator tillämpas också, trots det begränsade antalet lärare. I praktiken innebär det att lärarna turas om att vara examinators.

Att samtliga handledare och examinators är disputerade borgar också för att revideringar av bristfälliga uppsatser kan bli framgångsrika och minskar risken för att undermåliga arbeten släpps igenom.

Vår bedömning, baserad på de examensarbeten vi har granskat, är att arbetet med att säkerställa måluppfyllelsen fortfarande behöver förbättras. En viktig åtgärd torde vara att ta fram en studieguide och en bedömningsmall specifikt för nationalekonomi. Därutöver visar de granskade uppsatserna att åtgärder tidigt måste sättas in (på B-nivån) för att höja studenternas metodkunskaper.

2. Undervisningen ska fokusera på studenters lärande

- *Hur arbetar ni med att säkerställa att undervisningen fokuserar på att stimulera studentens lärande och kunskapsutveckling?*

I självvärderingen framhåller man att undervisningen i nationalekonomi framför allt syftar till att göra studenterna bekanta med nationalekonomisk metod ("ämnets verktyglåda") samt att (på A-nivån) orientera dem i ekonomiska förhållanden, särskilt i Sverige. Som nämnts ovan har man utvecklat en kursplattform, Moodle, som bl.a. innehåller frågor med svar och olika illustrationer, som stöd för studenternas lärande.

Vår bedömning är att det saknas (eller möjligen underförstås) ett element i strategin för att stimulera studenternas lärande och kunskapsutveckling, nämligen incitament att tillämpa den metodarsenal som undervisningen tillhandahåller. Att ha en verktyglåda och tillämpningsområden (inom svensk ekonomi) är utmärkt men dessa två behöver sammanföras. Bedömggruppen menar att det här finns inspiration att hämta från undervisningen i nationalekonomi vid Kau. Där ingår i samtliga kurser ett moment (oftast motsvarande 20%) kallat TET (Tillämpad Ekonomisk Teori) där studenterna individuellt eller i grupp ska analysera ett samhällsekonomiskt problem med de teorier, modeller och metoder som kursen tar upp, i syfte att ge förståelse för hur teorier och metoder kan appliceras i praktiken. Uppgifterna genomförs i grupp och redovisas både skriftligt och muntligt, i seminarieform. Utöver att tillämpningarna på detta sätt blir en integrerad del av undervisningen ges studenterna även möjligheter att i viss utsträckning tillgodoräkna sig redovisningarna i examinationen, vilket ytterligare stärker incitamenten att faktiskt använda verktyglådan.

3. Undervisningens innehåll och form ska vila på vetenskaplig och/eller konstnärlig grund samt beprövad erfarenhet

- *Hur säkerställs att utbildningen bedrivs utifrån en vetenskaplig och/eller konstnärlig grund samt beprövad erfarenhet?*

Enligt självvärderingen bedrivs undervisningen under merparten av utvärderingsperioden till 68 procent av disputerade lärare, vilket var en lägre andel än vid Lnu (74 procent) och en betydligt längre andel än vid Kau (100 procent). Sedan dess har lärarkåren genomgått ett generationsskifte: de två mest kvalificerade lärarna, en professor och en docent, har pensionerats och ersatts av två yngre, disputerade, lektorer. Dessutom har en adjunkt, med magisterexamen, slutat. Rekrytering av ytterligare en disputerad, helst docentkompetent, lärare pågår.

Vad gäller lärarnas fortbildning, i form av kompetensutveckling och forskning, framkom det i samband med lärarintervjuerna att utrymmet vid Miun är 10 procent, att jämföra med 20 procent vid Kau och 40 procent vid Lnu. De intervjuade lärarna framhöll dock att för Miun:s del är det (för närvarande) inte den låga grundtilldelningen av tid för kompetensutveckling och forskning som är problemet utan att man p.g.a. underbemanning inte har haft möjlighet

att utnyttja ens den tid som har blivit tilldelad. Man påpekade också att grundtilldelningen påverkas av vetenskaplig publicering, vilket tidigare har inneburit extra tilldelning för nationalekonomi.

Huruvida läromedlen vilar på vetenskaplig grund är svårt att avgöra med hjälp av självvärderingen. Som nämnts ovan, är den enda information som ges i självvärderingen att man använder etablerade läromedel i ämnet. Positivt är dock, som också nämnts ovan, att det årligen görs översikter av litteraturen i samtliga kurser och att det digitala undervisningsmaterialet på Moodle uppdateras årligen. Mindre positivt, på längre sikt och med avseende på möjligheterna att även examinera på magisternivå, är att det vid lärarintervjuerna framkom att merparten av kurslitteraturen är på svenska.

Vår bedömning är att Miun personalmässigt befinner sig i en besvärlig situation. Om man försöken att rekrytera en senior (docentkompetent) lärare misslyckas kan det på sikt leda till svårigheter att upprätthålla den vetenskapliga nivån på undervisningen, både direkt, i form av minskade undervisningsresurser (såväl kvantitativt som kvalitativt), och indirekt, genom att de tidsmässiga möjligheterna till kompetensutveckling och forskning undergrävs. Bedömargruppen vill också, återigen, betona att en alltför stor tyngdpunkt på svenskspråkig kurslitteratur bör undvikas.

- *Hur forskningsanknyts utbildningen?*

Av självvärderingen framgår att man strävar efter att matcha kursansvar med lärarnas vetenskapliga kompetensinriktning, framför allt med avseende på de tillämpade kurserna såsom finansiell ekonomi och ekonomisk politik. Vetenskapliga artiklar utnyttjas i undervisningen på C-nivån, i de tillämpade kurserna Europeisk ekonomisk integration och Finansiella institutioner och marknader. Några av lärarna är aktiva i två av universitetets forskningscentra: Centrum för ekonomiska relationer (CER) och Risk- och krisforskningscentrum (RCR). Slutligen påpekas i självvärderingen också att ett tidigare inlett samarbete med lärare/forskare vid nationalekonomi på Umeå universitet ska utökas och formaliseras.

Vår bedömning är att det finnas en forskningsanknytning i undervisningen, men att den skulle kunna fördjupas och introduceras tidigare än vad som nu är fallet. Konkret menar bedömargruppen att utnyttjandet av vetenskapliga artiklar i undervisningen kan påbörjas redan på B-nivån. Att kursansvar matchas med lärarnas vetenskapliga kompetens är utmärkt men även här bör man kunna gå ett steg längre, genom att direkt utnyttja lärarnas egen forskning i undervisningen. Slutligen bör den nyligen etablerade myndigheten Tillväxtanalys erbjuda möjligheter till intressanta kontakter med externa forskare/utredare.

4. De som är verksamma i utbildningen ska ha aktuell högskolepedagogisk/ämnesdidaktisk kompetens

- *Hur arbetar ni med att säkerställa att verksamma i utbildningen har aktuell högskolepedagogisk/ämnesdidaktisk kompetens?*

Av självvärderingen framgår att för behörighet som universitetslektor och -adjunkt krävs högskolepedagogisk utbildning omfattande minst 15 hp, samt att samtliga lärare i nationalekonomi uppfyller detta krav. Med avseende på den närmaste framtiden nämns att Miun har utarbetat ett förslag till ett pedagogiskt meriteringssystem, med två nivåer: meriterad resp. excellent lärare. En pilotomgång har genomförts under våren 2018, Självvärderingen innehåller dock ingen information om utfallet av pilotomgången.

Vår bedömning är att nivån på den högskolepedagogiska kompetensen är hög. Det planerade pedagogiska meriteringssystemet låter också intressant. Bedömargruppen tar tillfället i akt att påpeka att det torde vara viktigt att koppla ekonomiska incitament till den pedagogiska meriteringen.

5. Utbildningen ska vara användbar för studenter och samhället

- *Hur arbetar ni med att säkerställa att utbildningen och dess innehåll är användbar för studenter och samhälle?*

Enligt självvärderingen har Miun fastslagit att lärosätet ska vara erkänt framgångsrikt inom arbetslivsanknytning. För att nå detta mål har man inrättat en särskild Samverkansavdelning. Fysiska och digitala plattformar för samverkan har etablerats – annonsportalen Karriärsök, rekryteringsdagar, nätverksträffar med alumner och entreprenörer m.m. Man har också tagit fram ett Kompetenskontrakt för långsiktigt samarbete mellan utbildningsprogram och arbetsgivare. Miun genomför vidare "... en central satsning på att utveckla studenternas entreprenöriella och innovativa förmågor inom ramen för befintliga kurser, ...". Man har därutöver tagit fram ett instrument kallat Arbetslivskompassen för att visualisera arbetslivsanknytningarna på olika utbildningsprogram.

Vår bedömning är att Miun genomför ett ambitiöst och genomtänkt arbete för att säkerställa att dess utbildningar är användbara för studenter och samhälle. Vårt intryck är dock att tyngdpunkten i dessa aktiviteter ligger på företagsekonomi, snarare än nationalekonomi. Detta stöds av intervjun med en student i nationalekonomi, som på frågan om kopplingar till arbetslivet svarade: "Väldigt lite, bara en arbetsgivare (Tillväxtanalys), det är fejk som dominerar av det."

- *Vilka resultat kan påvisas av arbetet med att säkerställa att utbildningen och dess innehåll är användbar för studenter och samhälle?*

Självvärderingen hänvisar till en rapport från 2017 där det framgår att för riket som helhet hade merparten av studenterna i nationalekonomi arbetat 6 månader efter examen. Man nämner också att andelen studenter som tar kandidatexamen i nationalekonomi är högre vid Miun (8 procent) än i genomsnitt för samtliga lärosäten (6 procent)

Vår bedömning är att uppgifterna i självvärderingen i alla fall visar att resultaten inte är sämre vid Miun än vid andra universitet, samtidigt som vi givetvis är medvetna om de mätproblem som föreligger. Icke desto mindre tror vi att man skulle kunna göra mer för att följa upp resultaten och att ett sådant merarbete är motiverat givet de ambitiösa satsningar som man gör på området (jfr ovan).

6. Studenterna ska ha inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen

- *Hur arbetar ni för att säkerställa att det finns utbildningsnära studentinflytande?*

I självvärderingen nämns dels studentrepresentation i lärosätets olika beredande och beslutande organ, inklusive ämneskollegierna, dels kursutvärderingar. Vad gäller studentrepresentationen konstaterar man, i likhet med andra universitet, att det är svårt att rekrytera studentrepresentanter. Som nämnts ovan, under pkt 1, är systemet med kursutvärderingar mera utvecklat vid Miun än på, exempelvis, Kau. Även om man också på Miun har så låga svarsfrekvenser att kursutvärderingarna inte kan antas vara representativa innehåller de (till skillnad från kursutvärderingarna vid Kau) kursspecifika frågor som bör kunna utgöra underlag för konstruktiva diskussioner. Kollegiet i nationalekonomi överväger också att genomföra en ”återkopplingsdialog” mellan studentrepresentanter och kursansvariga i slutet av varje termin. Den intervjuade studenten menade att studentinflytandet varit begränsat i samband med generationsskiftet i personalen men att lärarna beaktar de synpunkter som framförs från studenterna.

Vår bedömning är att, om något, förefaller studentinflytandet fungera bättre på nationalekonomi vid Miun än på jämförbara ställen. De återkopplingsdialoger som man överväger tycker bedömaregruppen är en god idé. Åtgärder måste dock vidtas för att höja svarsfrekvensen på kursutvärderingarna.

- *Vilka påvisbara resultat har arbetet med studentinflytande lett till?*

Några påvisbara resultat redovisas inte i självvärderingen. Den information som finns att tillgå kommer från den intervjuade studenten enligt vilken lärarna beaktar de synpunkter som framförs från studenterna.

Vår bedömning är att information från en enskild student utgör ett mycket bräckligt underlag för slutsatser. Däremot tror vi att de ambitioner för att säkra ett studentinflytande som redovisas i självvärderingen på sikt kan generera påvisbara resultat.

7. I utbildningen ska ett jämställdhetsperspektiv mellan män och kvinnor vara säkerställt och integrerat i såväl utformning som genomförande

- *Hur arbetar ni för att säkerställa att ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningen?*

Enligt självvärderingen har Miun i ett strategidokument slagit fast att "Mittuniversitetet ska präglas av alla människors lika värde och ge alla lika villkor. Det innefattar såväl anställda som studenter." Man har också formulerat ett åtgärdsprogram för att uppnå detta, som innebär att i) lika villkorsfrågor är en stående punkt på dagordningen vid arbetsplatsträffar, ii) studenternas informeras om lika villkorsfrågor, vart de kan vända sig vid behov av stöd och deras upplevelser av i vilken utsträckning lika villkor gäller följs upp kontinuerligt, iii) personalen informeras om normkritisk pedagogik. Den intervjuade läraren sa sig vara mycket intresserad av jämställdhetsfrågan och menade att det är viktigt att "ta bort grabbigheten".

Vår bedömning är att jämställdhetsperspektivet är integrerat i verksamheten och tas på allvar. Däremot kan vi konstatera att dess genomslag på personalstrukturen förefaller vara begränsat – bland lärarna ingår endast en kvinna.

Slutsatser och rekommendationer

Är bra – goda exempel

- Rutiner finns för årliga översikter av kurslitteraturen på samtliga kurser. Dessutom finns en kursplattform, Moodle, som ger studenterna ständig tillgång till föreläsningssunderlag, frågor med svar och illustrationer. Plattformens aktualitet säkras genom årlig uppdatering.
- Kursutvärderingarna har en ändamålsenlig struktur med i) övergripande frågor för att möjliggöra jämförelser över tid, ii) kursrelaterade standardfrågor och iii) kursspecifika frågor.
- Hög pedagogisk kompetens. Samtliga lärare har genomgått högskolepedagogisk kurs.

Kan åtgärdas

- Undervisningsformerna kan utvecklas, dels genom ett större inslag av gästföreläsare (exempelvis från Tillväxtanalys), dels genom ett mera effektivt utnyttjande av den digitala infrastruktur som finns och som skulle kunna användas för olika former av "blended learning".
- Det omfattande och ambitiösa arbete som genomförs med avseende på arbetslivskontakter skulle kunna omfatta nationalekonomi i betydligt högre grad än i nuläget.
- Vetenskapliga artiklar kan introduceras som en del av läromedlen redan på B-nivån istället, för som nu, på C-nivån. På motsvarande sätt skulle man kunna utnyttja lärarnas vetenskapliga kompetens tidigare, och i större omfattning.

Bör åtgärdas

- På sikt bör man sträva bort från den nuvarande situationen med merparten av läromedlen på svenska och öka inslaget av litteratur på engelska.

- Inslaget av tillämpningsuppgifter och PM-skrivande bör introduceras redan på B-nivån. För att ge studenterna incitament att aktivt delta i dessa aktiviteter bör de betygsättas och påverka examinationen, jämte skriftliga tentamina.
- Istället för att tillämpa studieguide och bedömningsmall för företagsekonomi bör man ta fram en studieguide och en bedömningsmall specifikt för nationalekonomi.
- I enlighet med det jämställdhetsperspektiv som tillämpas bör åtgärder vidtas för att öka andelen kvinnliga lärare.

Måste åtgärdas

- Två av de fem granskade examensuppsatserna visar på klara brister i fråga om merparten av de aspekter som ingår i mål F2, nämligen förmågan att självständigt identifiera, formulera och lösa problem. Detta betraktar bedömargruppen som särskilt bekymmersamt mot bakgrund av att det i allmänhet är just dessa förmågor som krävs av yrkesverksamma nationalekonomer. Det är också anmärkningsvärt, menar bedömargruppen, att dessa brister föreligger trots att handledningen vid Miun är mer omfattande än vid Kau och Lnu. En åtgärd för att komma tillrätta med detta problem torde vara mer omfattande träning i genomförande, och dokumentation, av tillämpat arbete, jfr andra punkten under *Bör åtgärdas*.
- Tre av de fem granskade uppsatserna visar på bristande måluppfyllelse ifråga om mål V1, nämligen förmåga att ta hänsyn till relevanta vetenskapliga och samhällsliga aspekter. Bedömargruppens uppfattning är att dessa brister bör vara relativt enkla att åtgärda – för exempel, se granskarkommentarerna till den bristande måluppfyllelsen med avseende på mål V1, ovan.
- Information om vilka kurser som erbjuds som valfria kurser måste sammanställas och tillgängliggöras – inte minst för studenterna.
- Utbudet av metodkurser måste öka och åtminstone en ytterligare kurs måste göras obligatorisk. För närvarande är metodundervisningen helt otillräcklig vilket tydligt manifesteras i de uppsatser som bedömargruppen har fått att granska.

4.2.1 Pol kandidatprogrammet

Inga ytterligare kommentarer utöver de som givits ovan.

5 Bilaga A, Redovisade examensmål

Högskoleexamen

K1: visa kunskap och förståelse inom det huvudsakliga området (huvudområdet) för utbildningen, inbegripet kännedom om områdets vetenskapliga grund och kunskap om några tillämpliga metoder inom området

F1: visa förmåga att söka, samla och kritiskt tolka relevant information för att formulera svar på väldefinierade frågeställningar inom huvudområdet för utbildningen,

V1: visa kunskap om och ha förutsättningar för att hantera etiska frågeställningar inom huvudområdet för utbildningen.

Kandidatexamen

K1: visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet kunskap om områdets vetenskapliga grund, kunskap om tillämpliga metoder inom området, fördjupning inom någon del av området samt orientering om aktuella forskningsfrågor.

F1: visa förmåga att söka, samla, värdera och kritiskt tolka relevant information i en problemställning samt att kritiskt diskutera företeelser, frågeställningar och situationer,

F2: visa förmåga att självständigt identifiera, formulera och lösa problem samt att genomföra uppgifter inom givna tidsramar

V1: visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällsliga och etiska aspekter,

Magisterexamen

K1: visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet såväl överblick över området som fördjupade kunskaper inom vissa delar av området samt insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete,

F1: visa förmåga att integrera kunskap och att analysera, bedöma och hantera komplexa företeelser, frågeställningar och situationer även med begränsad information,

F2: visa förmåga att självständigt identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder genomföra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar

V1: visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällsliga och etiska aspekter samt visa medvetenhet om etiska aspekter på forsknings- och utvecklingsarbete

Masterexamen

K1: visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet såväl brett kunnande inom området som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av området samt fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete

F1: visa förmåga att kritiskt och systematiskt integrera kunskap och att analysera, bedöma och hantera komplexa företeelser, frågeställningar och situationer även med begränsad information,

F2: visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,

V1: - visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter samt visa medvetenhet om etiska aspekter på forsknings- och utvecklingsarbete

Civilekonomexamen

K2: visa såväl brett kunnande inom det ekonomiska området som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av det valda ekonomiområdet

F1: visa förmåga att integrera kunskap samt att med ekonomiska perspektiv analysera, bedöma och hantera komplexa företeelser, frågeställningar och situationer

F2: visa förmåga att självständigt identifiera och formulera ekonomiska frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder genomföra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar

V1: - visa förmåga att inom det valda ekonomiområdet göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga och samhällliga frågor såsom de mänskliga rättigheterna och etiska aspekter visa medvetenhet om etiska aspekter på forsknings- och utvecklingsarbete

6 Bilaga B, Bedömda examensmål

Bedömargruppen har i sina granskningar av examensuppsatser i flera avseenden bedömt dessa på mera detaljerad nivå än den som redovisas i rapporten. I denna bilaga specificeras de (del)mål som bedömargruppen har granskat och hur dessa förhåller sig till målen i Bilaga A. I de fall målen i Bilaga A inte har delats upp på delmål framgår detta av att de aktuella (huvud)målen i Bilaga A återges här.

Högskoleexamen tas inte upp i denna bilaga eftersom inga examensarbeten för högskoleexamen har bedömts.

Kandidatexamen

Målet **K1** i Bilaga A har delats upp på följande delmål:

K1.a: visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet kunskap om områdets vetenskapliga grund.

K1.b: Visa kunskap om tillämpliga metoder inom området.

K1.c: Visa fördjupning inom någon del av området.

K1.d: Orientering om aktuella forskningsfrågor.

Målet **F1** i Bilaga A har delats upp på följande delmål:

F1.a: Visa förmåga att söka, samla, värdera och kritiskt tolka relevant information i en problemställning.

F1.b: Visa förmåga att kritiskt diskutera företeelser, frågeställningar och situationer.

F2: visa förmåga att självständigt identifiera, formulera och lösa problem samt att genomföra uppgifter inom givna tidsramar.

V1: visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällseliga och etiska aspekter,

Magisterexamen

Målet **K1** i Bilaga A har delats upp på följande delmål:

K1.a: Visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet överblick över området.

K1.b: Visa fördjupade kunskaper inom vissa delar av området

K1.c: Visa insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete.

F1: visa förmåga att integrera kunskap och att analysera, bedöma och hantera komplexa företeelser, frågeställningar och situationer även med begränsad information.

Målet **F2** i Bilaga A har delats upp på följande delmål:

F2.a: Visa förmåga att självständigt identifiera formulera frågeställningar.

F2.b: Visa förmåga att planera och med adekvata metoder genomföra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar.

Målet **V1** i Bilaga A har delats upp på följande delmål:

V1.a: Visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällseliga och etiska aspekter

V1.b: Visa medvetenhet om etiska aspekter på forsknings- och utvecklingsarbete.

Masterexamen

Målet **K1** i Bilaga A har delats upp på följande delmål:

K1.a: Visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet brett kunnande inom området.

K1.b: Visa väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av området.

K1.c: Visa fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete.

K1.d: Visa fördjupad metodkunskap inom huvudområdet för utbildningen.

F1: visa förmåga att kritiskt och systematiskt integrera kunskap och att analysera, bedöma och hantera komplexa företeelser, frågeställningar och situationer även med begränsad information.

Målet **F2** i Bilaga A har delats upp på följande delmål:

F2.a: Visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt identifiera och formulera frågeställningar.

F2.b: Visa förmåga att planera och med adekvata metoder genomföra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete.

V1: Visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällseliga och etiska aspekter samt visa medvetenhet om etiska aspekter på forsknings- och utvecklingsarbete.

Civilekonomexamen

Målet **K2** i Bilaga A har delats upp på följande delmål:

K2.a: Visa brett kunnande inom det ekonomiska området.

K2.b: Visa väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av det valda ekonomiområdet.

Målet **F1** i Bilaga A har delats upp på följande delmål:

F1.a: visa förmåga att integrera kunskap.

F1.b: Visa förmåga att med ekonomiska perspektiv analysera, bedöma och hantera komplexa företeelser, frågeställningar och situationer.

Målet **F2** i Bilaga A har delats upp på följande delmål:

F2.a: Visa förmåga att självständigt identifiera och formulera ekonomiska frågeställningar.

F2.b: Visa förmåga att planera och med adekvata metoder genomföra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar.

Målet **V1** i Bilaga A har delats upp på följande delmål:

V1.a: Visa förmåga att inom det valda ekonomiområdet göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga och samhällsliga frågor såsom de mänskliga rättigheterna och etiska aspekter.

V1.b: Visa medvetenhet om etiska aspekter på forsknings- och utvecklingsarbete.

8 Bilaga C, Aggregerad jämförelse på universitets- och ämnesnivå

Ett viktigt syfte med Treklöverutvärderingen torde vara är att skapa möjligheter för de tre ingående universiteten Karlstads universitet (Kau), Linnéuniversitetet (Lnu) och Mittuniversitet (Miun) att jämföra sig med varandra, och lära sig av varandra, så kallad benchmarking. Enligt bedömargruppens mening underlättas sådana jämförelser om de detaljerade diskussionerna av de respektive universitetens utbildningar kompletteras med aggregerade jämförelse på ämnesnivå mellan samtliga de tre universiteten i Treklövern.

Denna bilaga innehåller ämnesvisa jämförelser – företags- och nationalekonomi samt statistik – mellan Kau, Lnu och Miun, följda av reflektioner på universitetsnivå ur student- respektive arbetslivsperspektiv. Diskussion sker med utgångspunkt i situationen på Miun och hur denna uppfattas i relation till förhållandena på Kau och Lnu.

8.1 Företagsekonomi

Av Tabell C.1 framgår att Miun erbjuder färre utbildningsprogram i företagsekonomi än Kau och Lnu, på såväl grundnivå som avancerad nivå. Ytterligare en skillnad gentemot Kau och Lnu är att Miun inte bedriver utbildning på masternivå och att det inte finns någon civilekonomutbildning vid Miun.

Tabell C.1: Företagsekonomi: Antal program på grund- och avancerad nivå; inom parentes antal program för vilka uppsatser varit tillgängliga för bedömning

Program	Karlstads universitet	Linnéuniversitetet	Mittuniversitetet
Antal grundprogram:			
Kandidat	2 (1)	10 (10)	1 (1)
Antal avancerade program:			
Magister	3 (2)	6 (6)	2 (2)
Master	3 (3)	4 (4)	0 (0)
Civilekonom	1 (1)	1 (1)	0 (0)
<i>Summa avancerade</i>	7 (6)	11 (11)	2 (2)

Källa: Självvärderingarna.

Tabell C.2 innehåller information för grundnivån.

Överst i tabellen redovisas genomsnitt av bedömargruppens resultat vid granskningen av examensuppsatserna. Resultaten visas för de fyra utbildningsmålen och som ett medelvärde av (del)målsresultaten. Utbildningsmålen specificeras i Bilaga A och hur resultaten per

delmål har beräknats framgår av avsnitt 2.3. Resultaten vid Miun är mycket goda. För samtliga fyra delmål har man nått ”Hög måluppfyllelse”. Jämfört med Kau och Lnu ligger Miun dessutom minst lika högt på samtliga delmål.

Mittensektionen innehåller uppgifter om insatta resurser i form av undervisningstid, handledning, seminarier och examination. Med avseende på undervisningstid/program och antal handledningstimmar ligger Miun högst av de tre universiteten. Det är inte möjligt att dra några som helst slutsatser om orsakssamband av dessa observationer men det kan noteras att de är konsistenta med ett antagande om att mängden insatta resurser har betydelse för utbildningens resultat.

Vad gäller antal seminariebehandlings- och examensuppsatserna är antalet tillfällen vid Miun (4) högre än vid Kau (3) men lägre än vid Lnu (5). Miun kan också sägas inta en mellanposition ifråga om antalet timmar som avsätts för examination, eftersom examinator vid Kau utöver sin grundtilldelning på fyra timmar får hjälp med betygsförslag från handledare och eventuell bihandledare, motsvarande upp till åtta timmar, jfr not 9 i Tabell C.2.

Den sista sektionen i Tabell C.2 innehåller information om lärarnas akademiska kompetens och kompletterar därmed det ovannämnda måttet på undervisningens omfattning med en indikator på kvaliteten med vilken den bedrivs.⁴ Här kan noteras att Miun, med bred marginal, har högsta andelen disputerade lärare, 68 procent, att jämföra med 45 och 48 procent vid Kau respektive Lnu. Miun har också de högsta andelarna docenter och professorer. Dessa observationer visar att Miun ligger längst fram av de tre universiteten med avseende på såväl kvaliteten som kvantiteten i undervisningsresurserna.

Tabell C.3 innehåller motsvarande information som Tabell C.2, för den avancerade nivån. Vad gäller magister- och masteruppsatserna har Miun ett genomsnittsbetyg, 1,7, som ligger marginellt lägre än motsvarande snittbetyg vid Kau och Lnu, som är 1,8.⁵ För samtliga tre universitet tillhör såväl dessa (övergripande) genomsnittsbetyg som alla de genomsnittliga delmålsbetygen intervallet för hög måluppfyllelse (större än 1,5 men mindre än 2,5).

⁴ En annan indikator är lärarnas pedagogiska kompetens. Där är skillnaderna dock relativt små mellan universiteten.

⁵ Här bör noteras att Miun, till skillnad från Kau och Lnu, inte examinerar på masternivå, jfr Tabell C.1.

Tabell C.2: Företagsekonomi, grundnivån: uppsatsbedömningar samt undervisnings-, handlednings- och examinationsresurser

	Karlstads universitet					Linnéuniversitetet					Mittuniversitet				
Antal bedömda uppsatser	5					10					5				
Examensmål ¹	K1	F1	F2	V1	S	K1	F1	F2	V1	S	K1	F1	F2	V1	S
Målbedömningar ² <i>Snitt</i> ³	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,9	1,5	2,0	1,5	1,7	2,0	2,1	2,1	1,8	2,0
Undervisningstid (% av heltid) ⁴	840					3937					856				
Undervisningstid/program ⁵	840					394					856				
Handledning, tim ⁶	25 ⁷ (+ 5) ⁸					18					28				
Antal seminarier, inkl slutseminarium ⁶	3					5					4				
Examination, betyg-sättning, tim ⁶	4 ⁹					4					5				
Andel undervisningstid (%) för lärare med kompetens: ⁴															
Kandidat	0					6					0				
Magister, Master, Lic. eller doktorand	55					46					32				
Doktor	36					42					43				
Docent	5					5					21				
Professor	4					1					4				
<i>Andel lägst disputerade</i>	45					48					68				

¹ Examensmålen specificeras i Bilaga A.

² Genomsnitt av bedömningar av enskilda uppsatser: $1 \leq \text{Målbetyg} < 1,5$ = Bristande måluppfyllelse; $1,5 = \text{Målbetyg} = \text{Måluppfyllelse}$, $1,5 < \text{Målbetyg} < 2,5$ = Hög måluppfyllelse, $2,5 = \text{Målbetyg} = \text{På gränsen till mycket hög måluppfyllelse}$, $2,5 < \text{Målbetyg} \leq 3$ = Mycket hög måluppfyllelse. För detaljer om beräkningarna, se avsnitt 2.3.

³ Genomsnitt av bedömningarna för målen K1, F1, F2 och V1.

⁴ Uppgifter hämtade från självvärderingarna.

⁵ För antal program, se Tabell C.1.

⁶ Baseras på frågor ställda per mail i anslutning till intervjuer genomförda med personalen.

⁷ Inkl. upp till 8 tim bidrag till examinationen från handledare och ev. bihandledare i form av betygsförslag.

⁸ Vid betyg F_x eller U på slutseminariet tillkommer 5 tim handledning för omarbetning av uppsatsen.

⁹ Omfattar i realiteten fler tim, jfr not 7.

Av Tabell C.3 framgår vidare att de föreligger stora skillnader i undervisningstid per program mellan universiteten; Miun ligger här avsevärt lägre än Kau och, speciellt, Lnu. Av Tabell 1 framgår att antalet avancerade program i företagsekonomi är sju vid Kau och elva vid Lnu, men bara två vid Miun. Dessa skillnader kan bidra till skillnaderna i undervisningstid per program genom att varje program innehåller flera kurser som är specifika just för det programmet. Det innebär att när antalet program utökas så ökar antalet kurser ännu snabbare. Eftersom det är antalet kurser, snarare än antalet program som bestämmer undervisningstiden är det naturligt att undervisningstiden per program blir högre ju högre antalet program är.

Vad gäller handledning kan först noteras antalet timmar för handledning av en magisteruppsats vid Miun, 32, är högre än vid Kau, 25 (+ 5), och, särskilt, vid Lnu, 18. En jämförelse mellan Tabell C.2 och Tabell C.3 visar dessutom att vid Miun är antalet handledningstimmar för en magisteruppsats 4 timmar högre än antalet timmar för handledning av en kandidatuppsats, medan antalet handledningstimmar för magister- och masteruppsatser är detsamma vid Kau och Lnu. Bedömaregruppen menar att Miun här har gjort en viktig markering av att magisteruppsatserna är mera kvalificerade än kandidatuppsatserna, även om båda formellt motsvarar 15 hp, och att Miun:s exempel bör tjäna till efterföljd vid Kau och Lnu

Vad gäller seminarier och examination är resurstilldelningen densamma på den avancerade nivån som på grundnivån, för alla tre universiteten. Kommentarererna med avseende på grundnivån är således tillämpliga även på den avancerade nivån.

Av den sista sektionen i Tabell C.3 framgår att lärarna på den avancerade nivån vid Miun är mycket kvalificerade men inte allra mest kvalificerade. Inom Lnu:s lärarkår är andelen med doktorsexamen, 65 procent, något högre än vid Miun, där den är 60 procent. Mot bakgrund av att Miun, till skillnad från Kau och Lnu, inte bedriver undervisning på Masternivå får dock lärarnas akademiska kvalifikationer bedömas vara mycket goda vid Miun.

Tabell C.3: Företagsekonomi, avancerad nivå: uppsatsbedömningar samt undervisnings-, handlednings- och examinationsresurser

	Karlstads universitet					Linnéuniversitetet					Mittuniversitet				
Antal bedömda magister- och masteruppsatser	9					11					5				
Examensmål ¹	K1	F1	F2	V1	S	K1	F1	F2	V1	S	K1	F1	F2	V1	S
Målbedömningar ² Snitt ³	2,0	1,6	1,6	2,0	1,8	2,2	1,7	1,7	1,7	1,8	1,8	1,8	1,7	1,6	1,7
Antal bedömda civilekonomuppsatser	4					3					0				
Examensmål ⁴	K2	F1	F2	V1	S	K2	F1	F2	V1	S	–				
Målbedömningar ² Snitt ⁵	2,1	2,1	1,9	2,0	2,0	1,7	2,0	1,8	1,7	1,8					
Undervisningstid (% av heltid) ⁶	490					1079					110				
Undervisningstid/program ⁷	70					98					55				
Handledning, tim ⁸	25/40 mag./master & civ.ek. ⁹ (+ 5) ¹⁰					18/35 mag. & master/civ.ek.					32 mag.				
Antal seminarier, inkl slutseminarium ⁸	3					5					4				
Examination, betyg-sättning, tim ⁸	4 ¹¹					4					5				
Andel undervisningstid (%) för lärare med kompetens: ⁶															
Kandidat	0					1					0				
Magister, Master, Lic. eller doktorand	15					3					9				
Doktor	67					65					60				
Docent	5					16					16				
Professor	13					15					15				
<i>Andel lägst disputerade</i>	85					96					91				

¹ Examensmålen specificeras i Bilaga A.² Genomsnitt av bedömningar av enskilda uppsatser: $1 \leq$ Målbetyg $< 1,5$ = Bristande måluppfyllelse; $1,5$ = Målbetyg = Måluppfyllelse, $1,5 <$ Målbetyg $< 2,5$ = Hög måluppfyllelse, $2,5$ = Målbetyg = På gränsen till mycket hög måluppfyllelse, $2,5 < \text{Målbetyg} \leq 3$ = Mycket hög måluppfyllelse. För detaljer om beräkningarna, se avsnitt 2.3.³ Genomsnitt av bedömningarna för målen K1, F1, F2 och V1.⁴ Examensmålen specificeras i Bilaga A⁵ Genomsnitt av bedömningarna för målen K2, F1, F2, V1.⁶ Uppgifter hämtade från självvärderingarna.⁷ För antal program, se Tabell C.1.⁸ Baseras på frågor ställda per mail i anslutning till intervjuer genomförda med personalen.⁹ Inkluderar upp till 8 tim bidrag till examinationen från handledare och ev. bihandledare i form av betygsförslag till examinator.¹⁰ Om uppsatsen betygssätts med F, eller U på slutseminariet tillkommer 5 tim handledning för omarbeting av uppsatsen.¹¹ Omfattar i realiteten fler tim, jfr not 9.

8.2 Nationalekonomi

Tabell C.4 redovisar antalet program i nationalekonomi som de tre universiteten erbjuder, på grund- och avancerad nivå. En jämförelse med Tabell C.1 visar att antalet program i nationalekonomi är betydligt lägre än antalet program i företagsekonomi.

När det gäller den avancerade nivån visar Tabell C.4 att den är sparsamt representerad med avseende på nationalekonomi, vid vart och ett av de tre universiteten. Masterprogram erbjuds inte alls.⁶ Kau erbjuder dock en magisterutbildning.⁷ Vid både Kau och Lnu finns det en civilekonomutbildning med inriktning mot nationalekonomi.

Tabell C.4: Nationalekonomi: Antal program på grund- och avancerad nivå; inom parentes antal program för vilka uppsatser varit tillgängliga för bedömning

Program	Karlstads universitet	Linnéuniversitetet	Mittuniversitetet
Antal grundprogram:			
Kandidat	1 (0) ¹	1 (1)	1 (1)
Antal avancerade program:			
Magister	1 (1)	0 (0)	0 (0)
Master	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Civilekonom	1 (1)	1 (1)	0 (0)
<i>Summa avancerade</i>	2 (2)	1 (1)	0 (0)

¹ De bedömda uppsatserna baseras på kandidatutbildningar baserade på fristående kurser.
Källa: Självvärderingarna.

Tabell C.5 visar att grundnivån i nationalekonomi vid Miun inte fungerar som den borde. På ett av målen, V1 = Visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällsliga och etiska aspekter, är snittbetyget 1,4 och således under det betyg som bedömgargruppen menar är förenligt med måluppfyllelse (1,5). Dessutom ligger betyget för ett av de övriga målen, F2 = Visa förmåga att självständigt identifiera, formulera och lösa problem samt att genomföra uppgifter inom givna tidsramar, på 1,6, dvs. precis över gränsen för måluppfyllelse. Miun har också det lägsta genomsnittsbetyget av de tre universiteten, 1,6, om än endast marginellt lägre än vid Kau, 1,7. Både Miun och Kau ligger tydligt under Lnu ifråga om genomsnittsbetyg.

⁶ Såväl Kau som Lnu har dock planer på att införa masterprogram inom en mycket snar framtid.

⁷ Lnu har rätt att utfärda magisterexamen men erbjuder inget magisterprogram.

Tabell C.5: Nationalekonomi, grundnivån: uppsatsbedömningar samt undervisnings-, handlednings- och examinationsresurser

	Karlstads universitet					Linnéuniversitetet					Mittuniversitet				
Antal bedömda uppsatser	5					4					5				
Examensmål ¹	K1	F1	F2	V1	S	K1	F1	F2	V1	S	K1	F1	F2	V1	S
Målbedömningar ² <i>Snitt</i> ³	1,8	1,6	1,4	1,8	1,7	2,0	2,0	2,3	1,6	2,0	1,7	1,7	1,6	1,4	1,6
Undervisningstid (% av heltid) ⁴	370					570					319				
Undervisningstid/program ⁵	370					570					319				
Handledning, tim ⁶	22 ⁷					20					28				
Antal seminarier, inkl slutseminarium ⁶	3					3					4				
Examination, betyg-sättning, tim ⁶	– ⁸					10					5				
Andel undervisningstid (%) för lärare med kompetens: ⁴															
Kandidat	0					16					0				
Magister, Master, Lic. eller doktorand	0					11					32				
Doktor	61					52					24				
Docent	39					18					31				
Professor	0					4					13				
<i>Andel lägst disputerade</i>	<i>100</i>					<i>74</i>					<i>68</i>				

¹ Examensmålen specificeras i Bilaga A.

² Genomsnitt av bedömningar av enskilda uppsatser: $1 \leq \text{Målbetyg} < 1,5$ = Bristande måluppfyllelse; $1,5 = \text{Målbetyg} = \text{Måluppfyllelse}$, $1,5 < \text{Målbetyg} < 2,5$ = Hög måluppfyllelse, $2,5 = \text{Målbetyg} = \text{På gränsen till mycket hög måluppfyllelse}$, $2,5 < \text{Målbetyg} \leq 3$ = Mycket hög måluppfyllelse. För detaljer om beräkningarna, se avsnitt 2.3.

³ Genomsnitt av bedömningarna för målen K1, F1, F2 och V1.

⁴ Uppgifter hämtade från självvärderingarna.

⁵ För antal program, se Tabell C.4.

⁶ Baseras på frågor ställda per mail i anslutning till intervjuer genomförda med personalen.

⁷ Inkl. upp till 3 tim bidrag till examinationen från handledare och ev. bihandledare i form av betygsförslag.

⁸ En fast ersättning utgår till examinator, oberoende av tidsåtgång.

Att åtgärda den låga måluppfyllelsen på mål V1 ser bedömagruppen framför allt som en fråga om tydligare instruktioner i samband med examensarbetet⁸ samt som en handledningsfråga. Vad gäller möjligheterna att höja måluppfyllelsen på mål F2 torde det kräva fördjupad metodundervisning.

Vad gäller undervisningen i allmänhet visar Tabell C.5 att Miun ligger efter både Kau och Lnu ifråga om såväl kvantitet som kvalitet – undervisningstiden är den lägsta liksom andelen disputerade inom lärarkåren. Av självvärderingen framgår dessutom att problemet är allvarligare än det framstår som i Tabell C.5 – en professor och en docent pensionerades åren 2016 respektive 2017 och en adjunkt är tjänstledig sedan december 2017. Endast två heltidsanställda disputerade lärare återstår, samt en visstidsanställd lektor. Att man här står inför stora utmaningar med avseende på bemanningen inom lärarkåren är uppenbart. Av självvärderingen framgår också att man är medveten om problemet och planerar att rekrytera en lektor under 2018, helst med docentkompetens. Parallellt vidtas åtgärder för att stödja meriteringen bland den befintliga personalen genom att använda externa och interna forskningsmedel på ett mera välplanerat sätt. Bedömagruppen är dock inte övertygad om att dessa ansträngningar är tillräckliga – att tillgängliggöra forskningsmedel tjänar inte mycket till om man inte har tillräckligt många lärare för att friställa en del av deras undervisningstid för forskning.

Ifråga om handledning har Miun, liksom i företagsekonomi, fler timmar avsatta än Lnu och Kau. Bedömagruppens uppfattning är här att Miun i grunden har valt en klok strategi, men att den kanske inte är optimal under den rådande lärarsituationen – jämfört med undervisning är handledning mångdubbelt mer personalkrävande.

8.3 Statistik

Vid Miun ingår statistikämnet i *Avdelningen för ekonomivetenskap och juridik*, jämte företagsekonomi, nationalekonomi och juridik. I självvärderingen har Miun dock valt att inte ta upp statistikämnet överhuvudtaget. Bedömagruppen beklagar detta och menar att detta utelämnande inte bara innebär att statistikundervisningen blir höljd i dunkel utan att det också innebär att bedömningarna av företags- och nationalekonomiämnen blir mindre fullständiga än de eljest skulle kunnat bli.

För kännedom redovisas dock de uppgifter om statistikämnet vid Kau och Lnu som gjorts tillgängliga för utvärderingen, se Tabell C.6.

⁸ Bedömagruppen noterar att inom företagsekonomi har Miun en Studieguide för att skriva en kandidat- och magisteruppsats. En motsvarande studieguide borde givetvis tas fram även för nationalekonomiämnet.

Tabell C.6: Statistik: undervisningstid och de anställdas akademiska kvalifikationer

	Karlstads universitet	Linnéuniversitetet	Mittuniversitet
Undervisningstid (% av heltid)	640	Uppgift saknas	–
Antal anställda	7	8	–
Andel undervisningstid (%) för lärare med kompetens:			
Adjunkt, Kandidat	87	12	–
Magister, Master, Lic., eller doktorand	2	38	–
Doktor	0	25	–
Docent	13	13	–
Professor	0	12	–
<i>Andel lägst disputerade</i>	<i>13</i>	<i>50</i>	–

Källa: Självvärderingarna.

8.4 Studentperspektiv på företags- & nationalekonomiutbildningarna⁹

Studenternas syn på tre aspekter på utbildningarna diskuteras här: skillnader i studenternas förkunskaper och hur dessa hanteras, hur utbildningsmålen kommuniceras, samt hur uppsatsskrivandet förbereds. Tyvärr visade det sig svårt att rekrytera studenter till intervjuerna – underlaget för detta avsnitt utgörs av intervjuer av 4 – 6 studenter per universitet och de gjorda observationerna gör därför inte anspråk på att vara representativa.

Vid samtliga universitet uppfattar studenterna att det finns skillnader i studenternas förkunskaper i matematik. Frivilliga extrakurser i matematik erbjuds eller har erbjudits vid alla tre universiteten. Av samtliga intervjuer att döma är dock intresset bland studenterna svagt för dessa extrakurser. Vid Lnu och Miun nämns även skillnader i förkunskaper med avseende på bokföring resp. skrivande. Vid Miun finns planer på en språkverkstad.

Påtagliga skillnader föreligger mellan universiteten ifråga om hur utbildningsmålen kommuniceras. Vid Kau går lärarna igenom målen ibland, alternativt hänvisar de till universitetets intranät eller tar inte upp utbildningsmålen alls. Vid Lnu viger lärarna regelmässigt en halv föreläsning per kurs för ändamålet. Vid Miun varierar det mellan lärarna men många nöjer

⁹ Detta avsnitt bygger på bidrag från studentrepresentanterna i bedömargruppen. Dessa har, på basis av studentintervjuerna vid platsbesöken, gjort bedömningar för ett av de universitet som de inte själva studerar vid.

sig med att läsa upp målen utan att utveckla dem. Vid samtliga universitet menade studenterna att målen borde kopplas tydligare till kursernas innehåll.

Även ifråga om uppsatsförberedelser varierade studenternas syn mellan universiteten. Vid Kau uppfattades förberedelserna som otillräckliga. Metodkursen var för ytlig, särskilt ifråga om kvantitativa metoder. Dessutom fick studenterna ge förslag på handledare utan att ha fått tydlig information om lärarnas (specialist)kompetenser. De studenter som intervjuades vid Lnu hade inte påbörjat uppsatsskrivandet men sa sig ha fått goda intryck av studenter i senare årskurser som gjort det. Vid Miun tyckte studenterna i företagsekonomi att uppsatsskrivandet hade varit problematiskt – önskade att det hade funnits en B-uppsats, PM-skrivant räckte inte. En student i nationalekonomi tyckte däremot att uppsatsarbetet hade flutit på bra. I den mån problemen/flytet hängde samman med uppsatsförberedelserna kan dessa således vid Miun beskrivas som varierande mellan ämnen.

Sammantaget kan noteras att till skillnad från Kau- och Lnu-studenterna beskrev Miun-studenterna sina förkunskaper i skrivande som bristande. Kommunikationen av utbildningsmålen varierade enligt Miun-studenterna mellan lärarna medan uppsatsförberedelserna varierade mellan ämnena – bra i nationalekonomi och mindre bra i företagsekonomi.

8.5 Utbildningarna vid de tre universiteten ur ett arbetslivsperspektiv¹⁰

Arbetslivsperspektivet diskuteras här i termer universitetens samarbeten med näringsliv och organisationer, användningen av gästföreläsare samt praktik för studenterna.

Kau har mottot ”Kunskap är inget värd utan förmåga att använda den”. Mottot stöds av ett externt råd för att säkerställa utbildningarnas relevans, en partnerorganisation för långsiktiga samarbeten med företag/organisationer och en utvecklingsledare för externa relationer. Lnu har samarbete med ett flertal lokala företag, bl.a. IKEA och Kalmar Energi, organiserar studiebesök på företag både i Sverige och utomlands och samverkar med företagsinkubatorer i Växjö och Kalmar. Miun har officiellt slagit fast att lärosätet ska vara erkänt framgångsrikt inom arbetslivsanknytning. För det syftet har man bl.a. formaliserat långsiktiga samarbeten mellan utbildningsprogram och arbetsgivare i s.k. kompetenskontrakt och inrättat programråd med representanter från Östersund resp. Sundsvall för att säkra utbildningarnas relevans.

Gästföreläsare förekommer vid alla tre universiteten. Genomgående är det inom företagsökonomi som föreläsningarna äger rum. Vid Kau och vid Miun säger de intervjuade studenterna att de skulle vilja ha fler gästföreläsningar, samtidigt som lärarna säger att det är svårt att locka studenterna att gå på de gästföreläsningar som ordnas. Ett sätt att komma

¹⁰ Detta avsnitt bygger på bidrag från bedömargruppens arbetslivsrepresentant, baserade på självvärderingarna samt lärar- och studentintervjuerna.

tillrätta med detta problem, som framgångsrikt har prövats vid Kau, är att låta gästföreläsarna ta upp problem från sin egen verksamhet, vilka studenterna får analysera och sedan examineras på.

Gemensamt för universiteten är att praktik endast förekommer inom företagsekonomi. Kau har bara praktik på kandidatnivån: 4 veckors obligatorisk praktik i Fastighetsekonomi och 1 termins frivillig praktik i Internationella Affärer. Lnu har den mest omfattande praktikverksamheten. Merparten av arrangemangen är 10 veckor långa och frivilliga. Programmet International business and sales har dock 25 veckors obligatorisk praktik. Miun har en begränsad praktikverksamhet: de studenter som läser med inriktning mot redovisning och revision har 2 veckors obligatorisk och 1 veckas frivillig praktik. En veckas frivillig praktik erbjuds även de studenter som läser med inriktning mot bank och försäkring. En av de intervjuade studenterna (NEK) hade dock varit på en utbytetermin i Kanada där kurserna hade varit mycket praktiskt inriktade och uttryckte sig mycket positivt om detta.

Sammanfattningsvis är Kau:s externa samarbeten de mest omfattande och mest strukturerade. Kau förefaller också ha den mest genomtänkta gästföreläsningensverksamheten. Däremot är praktikmöjligheterna mest utbyggda vid Lnu. En av de intervjuade studenterna vid Miun hade dock erfarenhet av en praktiskt inriktad utbytetermin vid ett kanadensiskt universitet. Vid samtliga tre universitet finns det anledning att stärka kopplingarna mellan nationalekonomiämnet och arbetslivet.